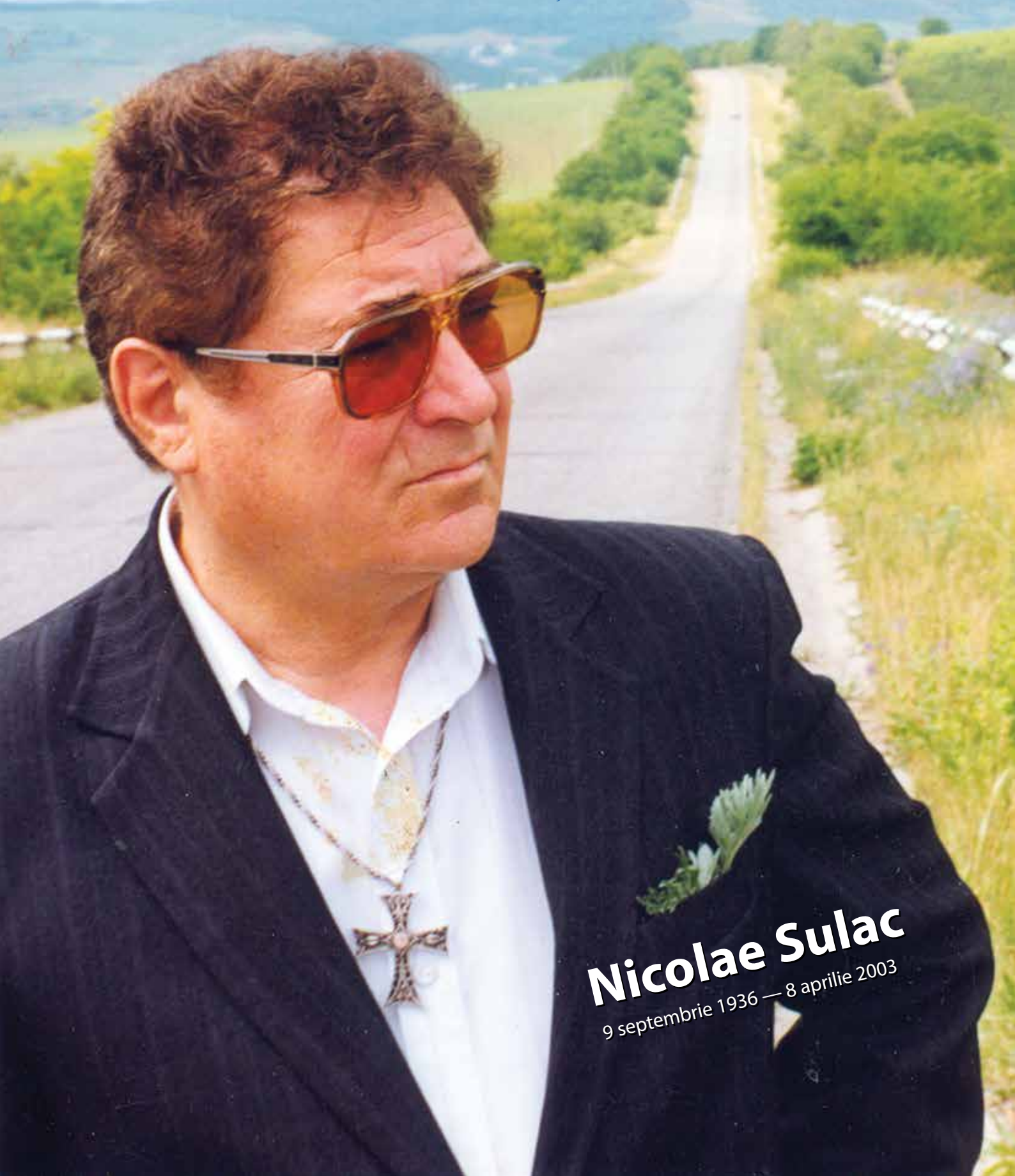

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

Nicolae Sulac
9 septembrie 1936 — 8 aprilie 2003

PAVEL POPA

Septembrie — luna roadei și speranței 1

DUMITRU APETRI

Carte scrisă cu inima.....4

SOFIA RĂILEANU

Borogani — vatră frumoasă.....5

MARIA COȘCIUG

Casele de ieri6

TATIANA NASTASIU

Hramul satului7

ION DOMENCO

Crucea Eternității — o punte peste veacuri și către cer.....8

ION DORU

Casa-muzeu „Nicolae Sulac” — inclusă în circuitul turistic 10

RAIA ROGAC

Nicolae Dabija — cartea nemuririi12

VERA TRACIUC

Expo-Târgul Meșterilor Populari la Sângerei16

ALEXANDRA SOCOL

Educația mediatică17

GALINA MORARU

Pe vremea cositului18

ANDA-CRISTINA VAHNOVAN

Traumele și drepturile noii generații.....21

ABABII ANGELA

Ziua Națională a Limbii — o adevărată comoară
pe care o avem.....22

MARINA NEGRU

O aromă de lectură la BPT Chirca23

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, redactor-șef

dr. **Varvara Buzilă**,
Muzeul Național de Etnografie
și Istorie Naturală

dr. hab. **Victor Ghilaș**

dr. **Mariana Cocieru**

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Veronica Caraulan,
Direcția Cultură mun. Bălți

Gheorghe Nicolaescu,
muzicolog

Vizitați site-ul

www.casadeCreatie.md

Acest site reprezintă mijlocul tehnic, care ne permite să oglindim și să arhivăm activitatea cultural-artistică de amatori și a meșterilor populari din republică.

Site-ul conține **arhiva digitală a revistei Realități Culturale**, disponibilă gratuit.

Compartimentul **Librărie** prezintă informații privind literatura metodică-științifică, de artă autohtonă și universală, necesară pentru instituțiile primare de învățământ artistic din republică.

Rubrica **Evenimente culturale artistice** va ține la curent cititorul cu diverse evenimente din viața culturală a țării, contribuind la promovarea și popularizarea culturii naționale.

În curând, pe site va fi disponibilă o **hartă interactivă** a satelor, raioanelor și zonelor folclorice.

Societatea culturală

Casa de Creație a Republicii Moldova

Proiectul „Realități Culturale”

Tel./fax redacție: (022) 20-25-55
Telefoane: (022)20-25-53, 069392909 (Ion Șarban)
Mob.: 069 39 24 98 (Pavel Popa, redactor-șef)

APARE CU SUPTUL
INSTITUTULUI CULTURAL ROMÂN

E-mail: casadeCreatie@gmail.com
Adresa: mun. Chișinău, str. București, 68, oficiile 338, 324
Paginare și machetare: Igor Condrea

ISSN 1857-4424

Septembrie

luna roadei și speranței

„Toamnă a deliciilor! Sufletul meu cel mai adânc este cununat cu ea; dacă aș fi o pasăre, aș zbura de-a lungul întregului pământ în căutarea a noi și noi toamne”.

GEORGE ELIOT

Potrivit calendarului Gregorian, Septembrie (30 de zile) este cea de-a noua lună a anului, care marchează pragul de trecere de la vară la toamnă. În scrierile horemice, cifra nouă (septembrie fiind a noua lună) are o semnificație ritualică: „Demeter (era în mitologia greacă zeița agriculturii) ”străbate lumea timp de nouă zile în căutarea fiicei sale Persefona. Leto suferă timp de nouă zile și nouă nopți durerile facerii. Cele nouă muze au fost zămislite De Zeus în nouă nopți de dragoste. S-ar putea că nouă este măsura gestațiilor, a căutărilor fructuoase și simbolizează încununarea eforturilor, desăvârșire unei creații” [1, p. 626]. De asemenea, cifra nouă mai simbolizează și cifra cerurilor din infern, a plenitudinii, numărul lui yang etc.

Cuvântul Septembrie are rădăcini etimologice în limba latină — September, care vine de la cuvântul latinesc septem — șapte, datorită faptului că luna respectivă era a șaptea în calendarul roman unde anul se începea în luna martie.

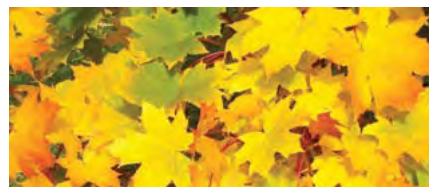
Grecii numeau luna Septembrie Boedromion. Noi românii o mai numim popular — Răpciune, cea mai importantă lună a truditorilor pământului, pentru că se culeg roadele muncii de peste an.

În unele zone etnografice luna septembrie, popular mai este numită „Vinicer” — luna vinului.

Septembrie ca luna a toamnei (anunțată într-un Calendar din 1847 cu toată precizia: „toamna se începe la 11 septembrie la 5 ceasuri și 33 mi-

nute sara, când intră soarele în zodia cumpeții și zioa și noaptea întocma le face, este evocată și de alte nume populare, printre care vinicer și vinițel, explicate de Saulescu și Alecsandri ca atribuindu-i lui septembrie calitatea de luna «a vinul». Cercetări etimologice ulterioare, care ne confirmă propriile certitudini în legătură cu roadele viei, au demonstrat că vinicer este luna viilor, cu atât mai mult cu cât, în septembrie, o veche sărbătoare ce marca începutul culesului strugurilor era cirstovul viilor, desfășurată într-un cadru al cărui ceremonial este consemnat de Cantemir în „Descrierea Moldovei”. Și, de fapt, un foarte vechi moment de referință, căci, după autorii volumului Calendarul de la Sarmizegetusa Regia (1980), cercetări pe baza metodelor logicii matematice și ale informaticii precizează că acum se încheia unul dintre anotimpurile calendarului dac, prezentând perioada vegetativă a viței de vie («între plânsul viței de vie» și căderea frunzelor plantei. Tot la culesul viilor, prin etimologia propusă de Vasile Bogrea (lat.* vin(n)emarius pro vindemarius), se refera vinimeriu, nume al lui septembrie înregistrat de S.Fl. Marian.

Cu aceeași explicație etimologică ca și vinicer, vinițel pare să se resimtă însă de contaminarea cu vinat — vinatul zărilor zilelor de toamnă, al strugurilor și prunelor brumării, ca o notă a policromiei anotimpului, provocând, că toate cele amintitoare ale rotirii crugului (după o anumită vârstă), o undă de melancolie, ce se strecoară chiar printre rândurile scrise de un agronom, Ion Ionescu de la Brad, pentru care septembrie-vinicer înseamnă grija gospodarului «de cele viitoare», atunci «când vede că frunzele copacilor în-

cep a îngălbi și a pica, paserile a se cirdui și a se călători, painjinii a urzi ațele pe bulgării” [2].

„Și alte denumiri populare ale lunii septembrie — «Vinețel» sau «Vinicer» (cu rădăcina în latinescul «vindemarius» — «recolta de struguri» sau, după opiniile altor lingviști, provenite din slavonescul «viničije» — «vie») — fac referire la culegerea roadelor toamnei, încărcate de culori, a prunelor brumării din care «velnicerii» («povarnagiii») obțineau rachiul și, în special, a strugurilor, pentru a scoate din ciorchinii rubinii vinul, «băutura vieții» sau «băutura nemuririi» [3].

Din cele mai străvechi timpuri, de la civilizațiile greacă și romană și până la Orientul îndepărtat, vinului i-au fost atribuite diverse simboluri, cum ar fi: fericire, înțelegere și percepere, inițiere, contemplație. De exemplu, grecii în cadrul sărbătorilor dedicate lui Dionysos (Bacchus, la romani), zeul viței de vie și al vinului, licoarea obținută din struguri era considerată ca fiind sângele zeului, „băutura nemuririi”.

Este zeul care tronează peste dezlănțuirile provocate de beție, toate formele de beție. Ceea ce cuprinde mulțimile în vârtejul muzicii și dansului, ba chiar și cea a nebuniei pe care o insuflă celor ce nu l-au venerat cum se cuvine. El aduce oamenilor darurile naturii și mai ales pe cele ale viței de vie. Este zeul cu forme multiple, creator de iluzii, autor de miracole.[...]. El simbolizează în profunzime energia vieții care tinde să se desprindă de orice constrângere și

de orice limită. <http://mythologica.ro/dionysos-bacchus-zeul-vinului/>

Dionysos – Bacchus zeul vinului

Dionysos își îmbăta credincioșii cu vin, purtător de bucurie: „Vinul, sângele viei, în care se credea că focul se unește cu principiul umed și care exercita asupra sufletului efecte rând pe rând exaltatoare și spăimântătoare, se preta minunat la simbolizarea elementului divin a cărui manifestare cei din vechime credeau c-o recunosc în înflorirea și dezvoltarea vieții vegetale” [1, p. 1013].

În vise, vinul este perceput ca un „element psihic de valoare superioară: este un bun cultural, în raport cu o viață interioară pozitivă. «Sufletul resimte miracolul vinului ca un miracol divin al vieții: transformarea a ceea ce este terestru și vegetative în spiritual liber de orice legături»” [1, p. 1013].

Tot în acest context trebuie să constatăm că nu întâmplător, motivul viței de vie, al culesului strugurilor și al vinului apar și pe monumentele funerare, din diferite culturi, ca sugestie a vieții veșnice. De asemenea și în iconografie, vița de vie ca

întruchipează imaginea Arborelui Vieții, iar boabele de struguri, reprezentarea stelelor.

De obicei, noi în această lună strângem și depozităm în hambare roada și culegem strugurii, vinul ca produs final fiind considerat sacru, fiind numit și sângele Domnului.

Și în prezent mai există credința că sângele este sacru pentru că curge din rana Mântuitorului Hristos. La noi, această îndeletnicire este foarte veche, care s-a păstrat până în prezent și datorită iscusinței străbunilor noștri recunoscuți de către lumea întreagă. Cu atât mai mult că în tradițiile mitologice chineze se considera că vița-de-vie a fost adusă în China din Dacia preistorică, care producea vinuri foarte gustoase apreciate pe tot mapamondul.

Tradiția popular românească ne spune că vinul și vița de vie sunt considerate sfinte. De exemplu înainte moldovenii credeau că dacă cineva dorește să ajungă la porțile Raiului este obligat să muncească via șapte zile, să nu se supere, să nu înjure, să fie indiferent de sacrificii, căci așa Dumnezeu îți iartă păcatele.

Culesul de struguri se întindea pe o lună de zile, adică până la Vinearea Mare (14 octombrie, pe stil nou). Tradițional, strugurii ultimei tufe de vie nu erau culeși niciodată, fiind lăsați prinos lui Dumnezeu și păsărilor cerului. Acești struguri se numeau „strugurii lui Dumnezeu”.

Tradițional, pentru noi și străbunii noștri, vinul a fost și rămâne a fi în viața de zi cu zi o prezență sfântă, începând cu perioada prenatală, când femeile însărcinate consumau în mod ritualic un amestec de plante fierte în vin pentru prevenirea pierderii sarcinilor. Dintotdeauna, vinul a fost prezent în viața omului la toate sărbătorile, dar și în cele mai grele clipe, începând cu nașterea noului născut și terminând cu petrecerea pe ultimul drum a dalbului de pribeag.

În tradiția noastră populară românească, luna septembrie mai este numită și Răpciune, în lumea veche măsurarea timpului având alte repere, născute din legătura profundă a omului cu natura, cu ritmurile

repetabile ale acestora și cu muncile agricole.

Unele dicționare etimologice explică etimologiile cuvintelor sau familiilor de cuvinte, cum ar fi „răpciune s. m. — Septembrie. — Var. răpciun. Origine îndoienică. Se consideră reprezentant al lat. raptionem «șterpeleală» interpretat drept «culesul viei» (Pușcariu 1433; Tiktin); din lat. *rapationem < rapa, cu sensul de «recoltă de ridichi» (Drăganu, St. rum., 1-6; REW 7074a). Toate aceste explicații sînt forțate. Pușcariu, Lat. ti, 12, s-a gândit la o creație artificială a latiniștilor, soluție și mai puțin probabilă. Prezența suf. -ciune nu este o probă suficientă că acest cuvînt este moștenit, fiindcă acest suf. se poate atașa și la elemente sl. (cf. slăbiciune). Poate se leagă de cuvîntul anterior.

Potrivit unor dicționare specializate „răpciune, s.n. — (pop.) Luna septembrie. — Et. nec. (DEX); lat. raptionem «seceriș» (Șăineanu; Pușcariu, Tiktin, cf. DER); cf. răpi (MDA); [...] răpciune, s.n. — (pop.) Luna septembrie. — Lat. raptionem «șterpeleală», interpretat drept „culesul viei” (Pușcariu, Tiktin cf. DER); Cf. răpi (MDA)” [4].

Unele dicționare mai vechi indică drept etimon al cuvîntului „Răpciune”, latinescul „raptionem” — „seceriș” (Dicționarul lui Lazăr Șăineanu) sau sensul de „șterpeleală” „culesul viei” (Sextil Pușcariu), altele precizează că este de origine necunoscută, iar altele trimit la o origine slavo-greacă.

De fapt, „denumirea populară „Răpciune” pune accentul în linii mari pe semnificația lunii respective pentru oamenii truditori ai gliei, pe strângerea și depozitarea roadei pentru iarnă în scopul asigurării vieții societății. Răpciune — numele popular a lunii septembrie” [5, p. 780].

Tot tradițiile ne demonstrează că luna septembrie, simbolizează „hotarul” între anotimpuri. În această perioadă se crede că pământul se „închide”, luând în adâncuri, la adăpost, insectele, reptilele și plantele, pe care le-a lăsat la lumină în primăvară. În septembrie se culeg ultimele

plante de leac, înainte de a-și pierde puterea. Tot atunci, cocorii se pregătesc să plece în țările calde, pentru a nu-i prinde vremea rea.

De asemenea, nu trebuie să uităm că în această lună are loc și echinocțiul de toamnă când longitudinea

durata zilelor va scădea, iar a nopților va crește, până la data de 21 decembrie, când va avea loc momentul solstițiului de iarnă.

Tot în acest context trebuie să menționăm că Septembrie reprezintă începutul toamnei, anotimpul

astronomică a soarelui atinge valoarea de 180°. Punctul echinocțiului de toamnă, numit și „punct autumnal”, se află pe sfera cerească la intersecția eclipticii (ce reprezintă proiecția pe sfera cerească a planului orbitei Pământului) cu ecuatorul ceresc, pe care soarele îl traversează la această dată, trecând din emisfera nordică a sferei cerești în cea sudică. Aflându-se deci la această dată în dreptul ecuatorului ceresc, soarele va răsări și va apune chiar în punctele cardinale est și vest, durata zilelor fiind astfel egală, indiferent de latitudine, cu cea a nopților. Corespunzător latitudinii țării noastre, în această perioadă de timp, soarele va culmina la amiază la o înălțime medie de 45°, ceea ce reprezintă jumătatea distanței unghiulare dintre zenit și orizont. Și începând cu această dată,

care realizează legătura dintre vară și iarnă. În această perioadă de timp frunzele foioaselor încep să cadă, se îngălbenesc treptat căpătând o culoare roșiatică sau brună... Tot acum zilele devin mai scurte și mai reci iar nopțile mai lungi și mai friguroase. Toamna, la 1 septembrie școlile își deschid larg ușile, începe anul școlar. Este anotimpul recoltei și al abundenței, timpul în care ne facem proviziile pentru iarna care iată, iată va intra în casele noastre. Toamna e anotimpul ploilor, al copacilor care plâng în ritmul căderii frunzelor, al norilor și păsărilor călătoare.

Cunoscutul cercetător Mihai Floarea ne comunică în articolul său intitulat: *Realitatea despre denumirile lunilor anului. Denumiri anacronice: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie* că: „Numele popular al

lunii recoltei este răpciune, pe care Mihai Vinereanu, în Dicționarul etimologic al limbii române pe baza cercetărilor de indo-europenistică, îl consideră cognat cu formele germanice, cu sensul de luna, perioada culesului, a strânsului recoltei” [6].

Pe bună dreptate, Septembrie, „Rapciune” simbolizează luna care deschide ușa toamnei, cu vreme schimbătoare. Este luna care vestește începerea unui nou anotimp cu plusurile și minusurile lui. Deci în popor se crede că, dacă de „Rapciune” e cald, atunci luna următoare timpul va fi rece și cu multă umezeală. Dacă tună în septembrie e semn de multă zăpadă în luna lui „Făurar”. Dacă în această lună înfloresc scaieții, atunci toamna va fi lungă și frumoasă. Dacă rândunelele se duc repede, atunci e semn că și iarna e aproape.

Bine ai venit Septembrie, luna roadei și speranței.

Bibliografie:

1. Chevalier Jean, Gheerbrant. Dicționar de simboluri mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere. Iași: Polirom, 2009. 1072 p.
2. tarinilor <http://astra.iasi.roedu.net/texte/dumistra.html>.
3. <https://destepti.ro/luna-septembrie-originea-si-semnificatia-acestei-denumiri-vinicer-si-semnificatiile-simbolice-ale-vinului>.
4. <https://dexonline.ro/definitie/r%C4%83pciune>.
5. Dicționar Enciclopedic. Chișinău: Cartier, 2001. 1696 p.
6. Mihai, Floarea. Realitatea despre denumirile lunilor anului. Denumiri anacronice: „Septembrie”, „Octombrie”, „Noiembrie” și „Decembrie”. În: Revista de Lingvistică și Cultură Românească. Nr. 28, CIREȘAR. ISSN-L 2392-6589.

**Nu uitați, abonarea la revista
„REALITĂȚI CULTURALE”
pentru anul 2022
poate fi făcută la toate oficiile poștale**

Carte scrisă cu inima

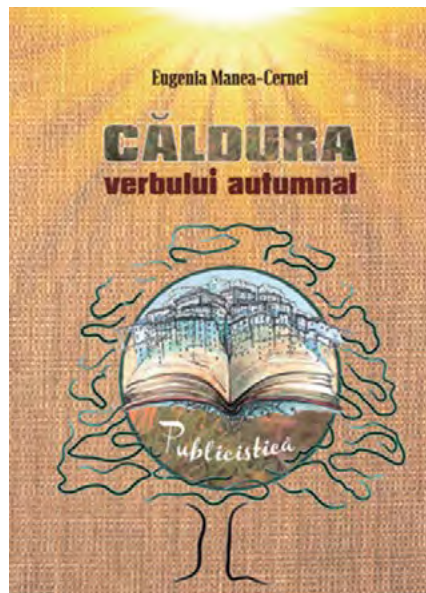
DUMITRU APETRI

Volumul „**Căldura verbului autumnal**” (Chișinău, Pontos, 2020, 188 p.) de Eugenia Manea-Cernei, doctor în biologie, pe care autoarea, din exces de modestie, l-a determinat ca publicistică, este, în esență, o veritabilă eseistică. Lectura mă ducea mereu cu gândul la spusa maestrului George Meniuc: eseul e „sfârșit de poezie, început de proză”. Aceeași impresie a avut-o și mult regretatul Nicolae Dabija care a constatat în prefață că eseurile autoarei „se situează între amintiri și vise, că despre evenimente se vorbește ca despre cărți și că această carte e scrisă cu inima” (p.3-4).

Primul compartiment „Amprente vibrante în timp” conține impresii de călătorie prin magnifica Țară Românească, care, prin lăcașele de cultură și pitorescul geografic, i-a produs autoarei o adevărată revelație sufletească. Concomitent secțiunea cuprinde meditații despre universul muzical al florilor și dezvăluiri privind tematica florală eminesciană și creația brâncușiană. Eminescu devine o „lacrimă de rouă pe floarea Universului”, iar Brâncuși — o ființă binecuvântată de Dumnezeu să demonstreze în arta sa geneza lumii și a geniului, elogiind zborul ca „măsură a fericirii”. În consonanță cu aceste impresionante determinative se află considerația ce-i aparține însuși genialului sculptor român: „Nici nu vă puteți da seama de ceea ce vă las eu... Eu am făcut piatra să cânte pentru umanitate”. E îmbucurătoare în acest sens înalta apreciere a lui Herbert Read, eminent specialist în istoria artelor, despre locul lui Brâncuși în ierarhia sculpturii universale: „Trei pietre de hotar măsoară, în Europa, istoria Sculpturii: Phidias — Michelangelo — Brâncuși” (p.32, 36).

Celelalte trei compartimente, intitulate măiestrit „Miracolul din altarele sufletelor”, „Lumina orei astrale” și „Strămutați în drum spre stele”, readuc în atenția cititorului scriitori contemporani din spațiul pruto-nistean, cu preponderență poeți (însăși autoarea „păcătuiește” frumos cu poezii și poeme), savanți,

dar și evenimente de anvergură din istoria neamului nostru. În mod expres subliniem: meditațiile și evo-

cările autoarei sunt prețioase prin faptul că surprind specificul scrisului artistic, semnificația deosebită a cercetărilor științifice, amploarea și rostul unor evenimente — fenomene social-istorice sau momente aniversare.

Sunt elocvente în această ordine de idei următoarele aprecieri: N.Dabija, *prin lacrima luminoasă a „Ochiului al treilea”, ne-a purificat sufletul, iar întreaga sa operă îl plasează pe cerul neamului românesc ca astru de primă mărime*; An.Ciocanu — *pelerin din Ceruri, care și-a țesut cu migală covorul sonor al operei sale din cuvinte alese, pline de lumină, frăgezime, puritate scânteietoare*;

Galina Furdui: *e fascinant volumul ei „Mi-e dor de-o seară cu romane”, sonoritatea Romanței, reverberația ei să-i înflorească, zice autoarea, și în continuare Calea Vieții*; T.Palladi — *un adevărat senior angajat în Regatul Poeziei*; Dorin Cârchel — *scriitor modern, un Jules Verne al românilor basarabeni*; I.Hadârcă *respiră în ritm de vers, e un cavaler al metaforei prin sensibilitate și rafinament*; Marcela Mardare *e luminoasă la chip și suflet și se află într-un permanent avânt de zbor*; Nicolae Fabian *caută ineditul în firesc: o maximă care-i aparține: „Cine poate citi într-o lacrimă, într-un surâs de copil, acela înțelege zidirea Universului”*.

Cutremurătorul moment al stingerii tragice existențiale a lui Grigore Vieru este evocat printr-un recviem-făgăduință: „Mereu ne-om înfrupta din versu-ți sfânt” și prin poemul „Printre divine galaxii”. Plecarea Leonidei Lari în eternitate e consemnată în trei eseuri cu titluri profund sugestive: „O coloană infinită de dor”, „Nu e nicio moarte care ar muri-o...” și „Leonida Lari — turn de lumină între lut și stea”. Poetului și publicistului Alexandru-Horațiu Frișcu îi este închinat emoționalul omagiu în versuri „Prin Poarta Timbului”. Se citesc cu interes și eseurile despre poezia lui Victor Ladaniuc, Valeriu Rață și Nicolae Fabian. Stelianei Grama, plecată prematur, îi este dedicată emoționanta poezie „Ființei solare cu prenume stelar”, iar pro-

zatoarea Ștefania Tudor e surprinsă cu finețe în eseu „Cerul misterios al copilăriei”.

Sunt bogate în informații și alcătuite cu iscusință profilurile și eseurile despre savanții cu grade științifice înalte Andrei Negru, Dumitru Batâr, Petru Tarhon, Victor Sava, Ana Ștefărlă și Ștefan Manic, precum și cele consacrate oamenilor de cultură Ion Ungureanu, Gheorghe Marin, Lidia Kulikovski, eminentului medic Vladimir Hotineanu, inclusiv meditațiile despre una dintre exegezele lui Andrei Vartic.

Câteva exemplificări: *A.Negru — academician, personalitate receptivă la complexitatea, frumusețea și armonia lumii; strateg în conservarea biodiversității, patriot al culturii românești; D.Batâr — fire polivalentă, chimist modern; P.Tarhon — Laureat al Premiului de Stat pentru manualul de Fiziologie a plantelor, în două vo-*

lume, autor al solidului studiu „Parcurile vechi boierești din Republica Moldova”; V.Sava — destin împletit cu destinul Grădinii Botanice a AȘM, coautor a peste 50 de invenții întru obținerea noilor soiuri în floricultură; A.Ștefărlă — o viață consacrată științei botanice, deschizătoare de noi etape și niveluri de cercetare în paleobotanică, Om Emerit; Șt.Manic — personalitate legată spiritual de icoana Neamului nostru românesc, care este Codrul Verde.

Trecerea la cele veșnice a lui Ion Ungureanu, un gorun falnic, o aleasă inteligență, un erou al Neamului, e însoțită de chemarea „Te îmbracă în doliu, Basarabie...”. Gheorghe Marin și Andrei Vartic sunt apreciați pentru exegezele lor care scot în evidență vechimea și prestigiul seminției romane. Așadar, predilecția autoarei e pentru personalitățile cu dragoste de Neamul românesc, dar dumneai

apelează și la somități străine. De ex., Stephen Hawking — matematician și fizician cu renume mondial — e văzut ca personalitate ce aparține întregii omeniri.

Cu deosebit atașament sufletească scrie autoarea despre evenimentul epocal din istoria Neamului nostru — Unirea din 27 martie 1918 și celebrarea Centenarului din 2018 vizând și implorând compatrioții „Să nu piardă cheile destinului”. Vădesc emotivitate, la rândul lor, poezia proprie „Femeia stea a fost cândva”, dar și alte elogii adresate sexului duos.

În concluzie: îndemn cititorii să se aplece asupra cărților semnate de Eugenia Manea-Cernei, poetă și eseistă de talent. În esența lor, scrierile ei reprezintă mesaje emoționante adresate sufletului și intelectului. E persoana care nu-și scoate scrisul în lume, până nu-i conferă emotivitate, luminiscentă și valoare euristică.

SOFIA RĂILEANU, CASA DE CULTURĂ BOROGANI

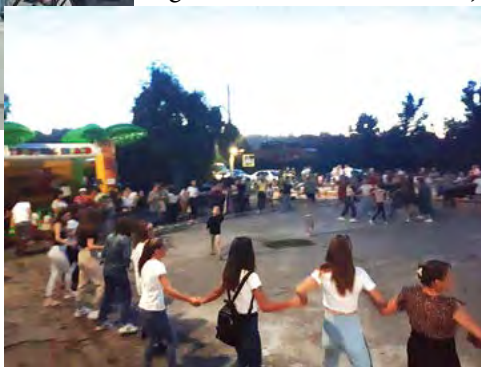
Borogani — vatră frumoasă

În luna august, tradițional, este dat startul sărbătorii **Zilele diasporei**. În acest context la data de 08 august 2021, la Borogani, Leova s-a desfășurat Ziua Diasporei cu genericul **Borogani — vatră frumoasă, noi suntem cu dorul acasă**. Evenimentul a fost organizat de către APL Borogani în parteneriat cu Asociația Obștească a băștinașilor din Borogani și desfășurat la Casa de cultură din localitate. Startul evenimentului a fost

Forumul Economic Local, în cadrul căruia a avut loc o expoziție cu degustare și vânzare a produselor locale.

La expoziție au participat producătorii locali din toate domeniile: sectorul agrar, crescători de fructe și

legume, apicultori, crescători de ovine, caprine și bovine și meșteri populari. Fiecare a prezentat în cadrul expoziției atât produsele conserve, cât și produse calitative fabricate din producția crescută. Meșterii po-

pulari au prezentat creații din biseră și lucrări efectuate din lână de oaie trasă. Participanții la eveniment au fost informați și despre realizările Asociației Obștești Băștinașii din Borogani și a ADB Junior, au discutat despre rolul și exemplele de succes a implicării diasporei.

Evenimentele dedicate Zilei Diaporei la Borogani au finalizat cu un spectacol susținut de colectivele artistice de pe lângă Casa de cultură Borogani care au prezentat în scenă un adevărat concert dedicat tuturor borogănenilor. Colectivul de dans contemporan *Claudy Dance* a deschis spectacolul cu dansul *Acasă*, iar formațiile de copii *DoReMi* și *Lăstăreii* au bucurat publicul cu cântece și versuri dedicate dorului de sat, de baștină, de locurile natale. Ansamblul model *Busuioc Moldovenesc* a întregit atmosfera de sărbătoare cu cântece vesele și cu invitație la tradiționala *Horă de sărbătoare*,

Casele de ieri...

...ale unui timp apus la care revenim prin amintiri cu o nostalgie, de multe ori neînțeleasă de generația tânără, noi, cei care am crescut cu părinții și bunicii alături, căro-ra și până azi ne-au rămas vii ace-

La început se proiecta mărimea casei, trei camere și o tindă, care aveau 5 ferestre (două la Casa Mare, două dilavale și o fereastră mai mică la cămară, unde se făcea cuptor, le-jancă și la fereastră o laviță din scân-

partea de jos se prelucrau cu smoală pentru a le proteja de umezeală și se îngropau în pământ. După aceste lucrări se puneau brâie groase din nuiiele orizontal și pe ele se împle-teau brâie din nuiiele pe vertical. După aceasta, deasupra se puneau coardele, deasupra lor se puneau bălci groase. Pe corzi se prindeau căpriorii (grinzile) iar pe ele se bă-teau leături.

Pentru pod se pregăteau nuiiele numite ostrețuri, pe care se punea lutul pe pod.

Pe vremuri casele se acopereau cu stuf. Se tăia stuful și se făcea malduri care se legau cu brâie din iarbă.

Cu timpul oamenii au început să acopere casele cu șindrilă, scândură de tei sau brad, îngustă și subțire, care era fabricată la Bălți.

După finalizarea acoperișului se dădea forma la ferestre.

Pe urmă se aduna o clacă de oa-meni și săpau lutul, îl udau și îl lă-sau să se înmoaie bine. Apoi în lutul înmuiat se adăuga paie de grâu și se călca cu boii. După ce era gata lutul, îl încăreau în care trase de boi și îl duceau la casa gospodarului care organiza claca. Cu lutul cu paie se lipea podul casei și pereții acesteia

le mirosuri de var și humă, cu care bunicile noastre împrăpătau, atât pereții, cât și prispele, de obicei, în preajma sărbătorilor. Și totuși, cele mai îmbietoare arome veneau din-spre cuptor sâmbăta ori în ajun de sărbători ... dar, să revenim la acele case simple, dar atât de primitoare, care de multe ori nici nu aveau la-căte, mătura fiind pe post de cheie ... casa era respectată de săteni, căci fiecare dintre ei au pus măcar un boț de lut la ea, participând la clăci : claca de făcut lampaci, de pus po-dul, de lipit pereții ... CLACA, loc de întâlnire cu tot neamul: bunei, părinți, frați, nași, veri, cumetri, vecini, prieteni... Ce vremuri, pă-cat că au apus ... dor de asemenea reuniuni ale neamului ...

CASE DE IERI ... Casa din furci de la Măgurele

Casele în vechime se construiau din furci de lemn tare, salcâm sau stejar.

dură, acoperită cu o saltea umplută cu fân. De cuptor era lipită plita. După cuptor și pe lejancă i se mai spunea etac.

Apoi se pregăteau furcile, se dă-l-tuiau manual în partea de sus iar în

prin introducerea lutului în tambe formate din nuiiele, se lipea la început pe din afară apoi se netezeau și pe dinăuntru.

După uscarea lutului cu paie se așezau ferestarii și ușorii.

După ce se usca lutul cu paie se făcea iarăși o clacă și se călca lut cu pleavă aleasă din paie de grâu. Bărbații cărau lutul cu furcile iar femeile îl lipeau pe pereți și-l netezeau cu lopățele de diferite mărimi meșterite manual din lemn de nuc.

După ce se usca lutul cu pleavă se călca al treilea lut cu balegă de cal și se netezeau cu el pereții printr-un

strat subțire și de asemenea era netezit cu aceste lopățele.

După toate aceste lucrări se așezau ușile și ferestrele complet.

După uscarea ultimului strat de lut se înălbeau pereții cu var cu o perie de negară meșterită manual.

Între timp în fața casei se făcea o prispă din boțuri de lut, se netezea, se usca, apoi se vopsea cu humă adusă de la lutărie.

Informațiile au fost culese de directoarea Căminului Cultural „Ștefan Dabija” Coșciug Maria, de la fosta profesoară Tarlapan Aurelia, 86 de ani, locuitoare a satului Măgure.

TATIANA NASTASIU, ȘEFA BIBLIOTECII PUBLICE CIUTEȘTI, R. NISPORENI

Hramul satului

*Azi la noi în sat e Hram,
Se adună mic și mare,
În Ciutești e sărbătoare.*

Cu acest motto în ziua de 10 iunie, s-a petrecut o frumoasă sărbătoare — Hramul satului.

Cu respectarea tuturor restricțiilor, ciuteștenii, invitații și oaspeții acestei zile, au sorbit multe emoții, zâmbete pozitive. La desfășurarea acestei activități au contribuit cu mult suflet și dorință: Casa de Cultură în parteneriat cu Biblioteca Publică, Primăria și Gimnaziul local. De

asemenea, invitații Maria Bargan cu o bogată colecție realizată manual, SRL „ORSACOM”, Gheorghe Țarnă cu produse diversificate de panificație, Ludmila Isidor Stamate, Anastasia Damian Stamate, Anastasia Nicolai Țerna cu broderii confecționate manual, croșetări, etc.

Pentru a fi vizionate de către marele public, la expoziție au fost vernisate lucrări ale elevilor, absolvenților Școlii de Arte Plastice Nisporeni, filiala Ciutești, profesor Grigore Stamate.

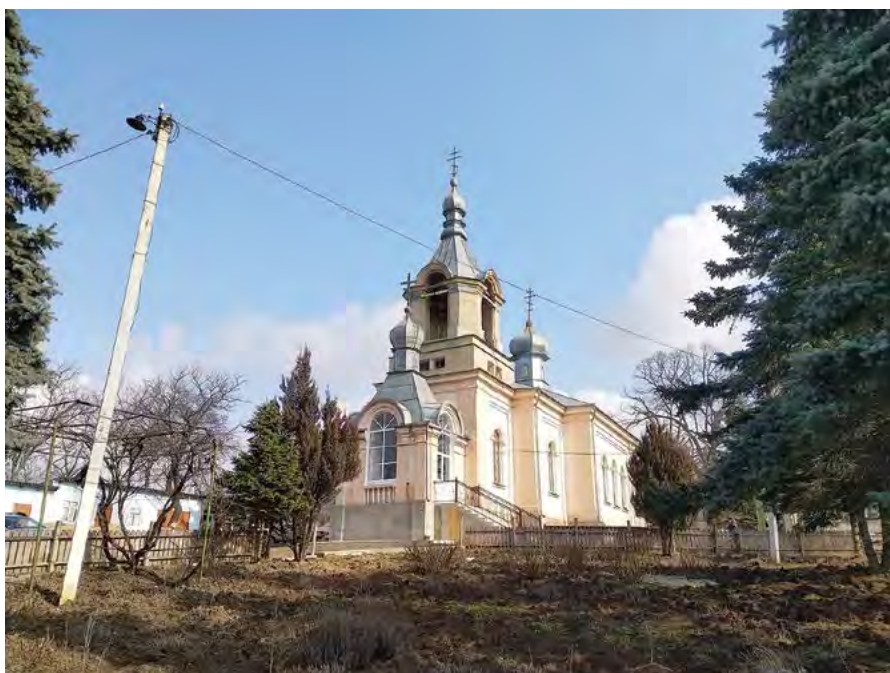

Această sărbătoare a întrunit mai multe puncte culminante. Invitații: Grigore Drăgan — scriitor umorist; Stela Botez — interpretă, numită și „Fata cu cobza”, Grigore Adam — rapsod popular, Aliona Viscun — interpretă de muzică ușoară, Ansamblul de fete de la Casa de Cultură Ciutești: Alexa Țarnă, Tatiana Lupu-Popa, Marcela Bânzari și grupul de bărbați ai aceleiași instituții — Mihai Țarnă, Vasile Lazăr, Ion Stamate, Vasile Stamate — conducător artistic Ion Țarnă și desigur Ansamblul vocal-instrumental.

Pentru înrolarea copilașilor la sărbătoare au fost instalate tobogane, plasă elastică și multe dulcęgării.

Partea a doua a sărbătorii a cuprins colacul horelor și sârbelor tradiționale sub ghidul artiștilor și a melodiilor lor.

Vin cu mulțumiri către Primarul comunei Ciutești, Sergiu Țarnă, consilierilor ce s-au implicat, tuturor participanților și nu în ultimul rând invitaților și oaspeților ce au ținut tonul sărbătorii.

Crucea Eternității — o punte peste veacuri și către cer

În vara curentă s-au împlinit 72 de ani de la cel de-al doilea și cel mai mare val al deportărilor staliniste din Basarabia. Operațiunea denumită de slugoii NCVD-ului „Iug” (“Sud”) a coincis cu perioada foametei organizate de regim în RSSM. Experții în domeniu sus-

țin că aceste fenomene au marcat profund populația matură, dar cu precădere tinerii și copiii din fosta RSSM, de aceea este foarte important de a nu da uitării aceste triste pagini ale istoriei ținutului nostru..

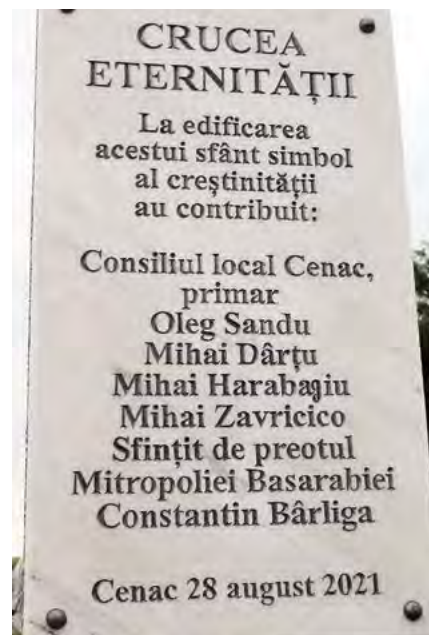
Profund semnificative și importante în acest sens sunt și eforturi-

le autorităților, locuitorilor satului Cenac, Cimișlia, de a edifica, în ultima duminică de august curent un simbolic monument, o „Cruce a Eternității”, în memoria celor peste 900 de săteni, decedați în perioada aa. 1946-47. E de datoria fiecăruia dintre noi de a comemora înaintașii, părinții și bunicii, pe toți acei care au păstrat aprinsă candela speranței și credinței, în ciuda odioaselor încercări, prin care le-a fost dat să treacă, avea să spună la festivitatea de inaugurare a Crucii primarul Oleg Sandu. E foarte greu de crezut, dar e un adevăr istoric: în acea perioadă, în satele fostei RSSM mureau lunar cca 200 de oameni, în total, în 1946-47, de foamete, distrofie au decedat cca 240 mii de suflete(!). Sunt date extrase din culegerea de documente „Foamea în Moldova sovietică (1946—1947)” de Anatol Țăranu, editată în anul 2017. Iată câteva cifre concludente: anume în satul Cenac au murit la foamete cei mai mulți oameni (comparativ cu localitățile megieșe, cu o populație similară cu cea a Cenacului). Dacă în s. Gradiște, bunăoară, au decedat 253 persoane, în Selemet 300, Hârtop — 312, Batâr — 314, Gura-Galbenă — 528, orașul Cimișlia — 743, la Cenac — tocmai 900(!). E îngrozitor să constatăm că foametea “a cosit” tocmai 30 % din populația satului. Puținii locuitori mai în vârstă — Tamara Vutcari, Constantin Musteață, Popescu Nistor ș.a. își amintesc de acei ani de restriște, cu jale și tristețe, vorbind printre lacrimi, cu glas tremurător și stins.

În acea zi de sfârșit de august, Preasfințitul Părinte Veniamin, Episcopul Basarabiei de Sud, însoțit de un sobor de preoți, a sfințit, somptuosul monument, dedicat sătenilor

Ctitorii monumentului — M.Harabagiu, M.Zavricico și M.Dârțu (de la dreapta spre stânga)

care și-au pierdut viața în focul celui de-al doilea război mondial, în chinurile represiunilor staliniste și cumplitorilor ani ai foametei organizate de regimul comunist în Basarabia în anii 1946—1947. Întitulat sugestiv „Crucea Eternității”, monumentul se înalță în chiar centrul satului, devenind, astfel, un simbol al memoriei eterne, al profunde recunoștințe, un pios omagiu al consătenilor adus înaintașilor, care și-au pierdut viața în acea perioadă grea. Ctitorii monumentului sunt „Trei Mihai”, sătenii recunoscători-Harabagiu, Dârțu și Zavricico, la edificarea acestuia aducându-și aportul și Consiliul local, primarul Oleg Sandu, preotul-paroh, Constantin Bîrliga, săteni de bună credință, toți dumnealor fiind menționați cu semne de gratitudine din partea Consiliului sătesc, și al Episcopiei de Sud.

După oficierea serviciului divin, sfințirea monumentului, PS Veniamin a adresat un cuvânt de mulțămire celor ce au contribuit la inaugurarea Crucii Eternității, ce reprezintă „o punte peste veacuri și către Cer». «Ea ne înalță la Cel care S-a răstignit pe Cruce ca să ne împace cu Dumnezeu și să restabilească iarăși comuniunea cu Cel care l-a creat pe om», a precizat Preasfinția Sa. Episcopul Veniamin i-a îndemnat pe cei din Cenac să cinstească Crucea, amintindu-și de eroi, și de

cei care au murit în timpul foametei sau în deportări.

La eveniment au participat compozitorul Eugen Doga, președintele raionului Cimișlia, Mihai Olărescu, primarul de Cenac, Oleg Sandu, protopopul de Cimișlia, pr. Nicolae Goreanu, clerici și credincioși.

În timpul foametei din 1946—1947, în Cenac au murit peste 900 de oameni. Moartea pusese stăpânire pe sat, plutea mereu deasupra caselor. Incredibil, dar e fapt: la Cenac au dispărut pentru totdeauna 22 de familii: 3 familii a câte 6 membri, 2 — a câte 5, altele 5 — a câte 4, 3 a câte 3 și 9 familii — a câte 2

membri. Au murit mulți în familiile numeroase: ale lui Zmeu Sava, Mitreanu Irina, Zmeu Ștefan, Slănină Olga ș.a. Din 509 familii, moartea cu coasa ei a intrat în 297(!).

...Mai sunt multe epizoade încă neelucidate despre calvarul anilor postbelici din ținut. De aceea, plecăciune și profundă recunoștință celor care se implică, tuturor ctitorilor, sponsorilor acestui monument al memoriei sătenilor întru înveșnicirea amintirii eterne, nestinse în numele prezentului și viitorului localității.

Inaugurarea monumentului

ION DORU

Casa-muzeu „Nicolae Sulac” — inclusă în circuitul turistic

După mai multe tentative ale autorităților locale din comuna Sadăc, raionul Cantemir (primar — Ilie Porumbescu), Casa-muzeu „Nicolae Sulac” a fost, în sfârșit, transmisă, cu titlu gratuit, în gestiunea Consiliului comunal Sadăc.

Este o victorie multrăvnită, o mândrie a noastră, a băștinașilor marelui artist, spune primarul Ilie Porumbescu, or, de ani buni acest edificiu de o valoare inestimabilă, un adevărat tezaur al cântecului, tradițiilor și datinilor noastre populare a ajuns într-un hal fără de hal. De acum înainte, pas cu pas, vom avea grijă de Casa-muzeu, care, iarăși — grație eforturilor noastre — a fost inclusă în itinerarul turistic al raionului și, sperăm, va deveni și o carte de vizită a localității și raionului.

Acum, când se împlinesc 85 de ani de la nașterea cântărețului-nepereche, legendei melosului nostru popular, este necesar și indicat să ne amintim de cel mai mare artist al neamului. De-a lungul carierei sale interpretul a cântat șlagărele „Of, Sadăcule, că doru-i greu”, „La o margine de drum”, „Ce frumos mai cânta cucul”, „Tinerete-tinerete”,

„Foaie verde magheran”, „Când tata va veni”, „Floarea lui Sulac”, doinele „Miorița” și „Doina de jale”, „În pădurea de la Prut” și multe altele.

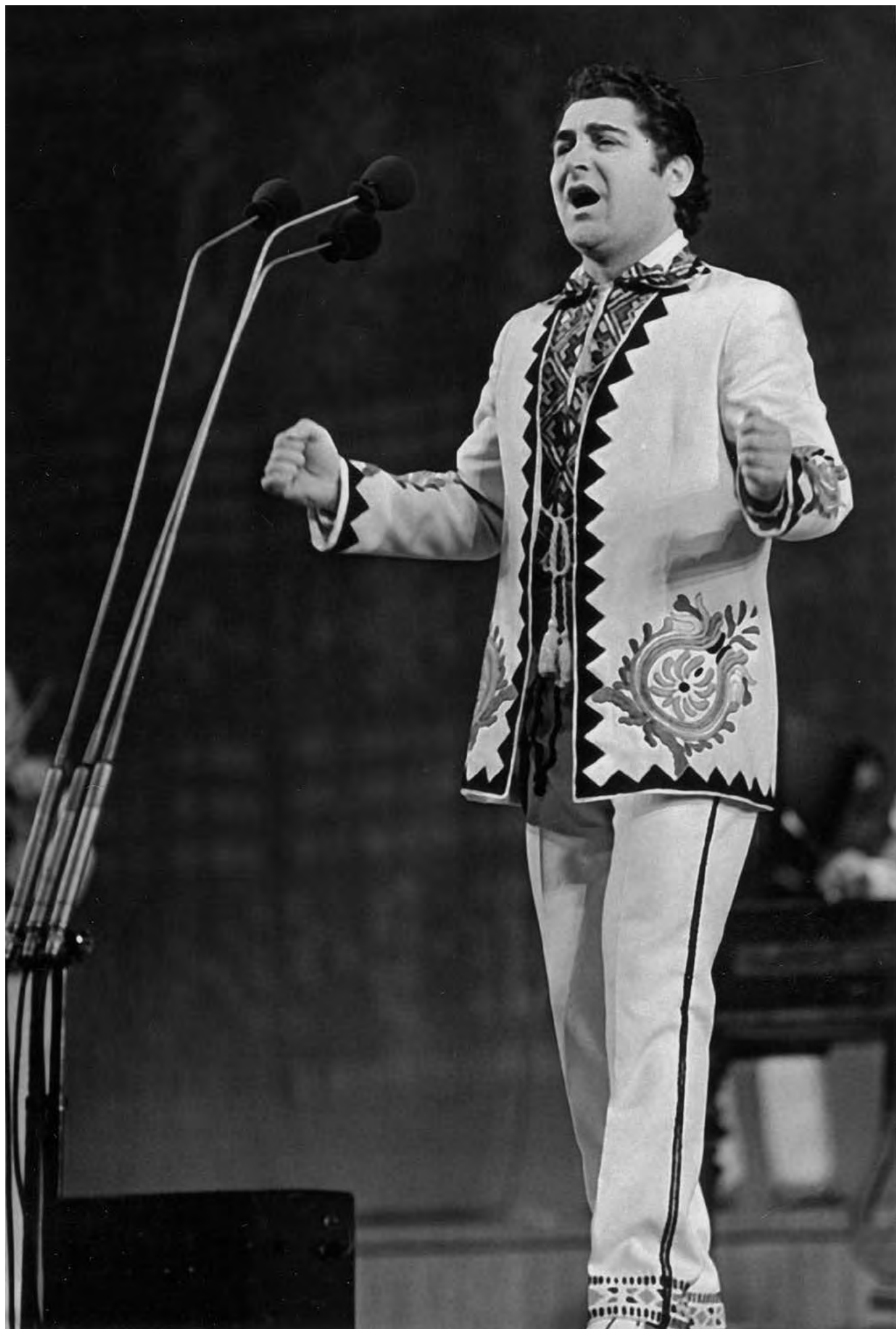

Născut în data de 9 septembrie 1936 în satul Sadăc, județul Cahul, Sulac își începe activitatea artistică în cadrul Capelei corale „Doina” (din 1959). În 1965 devine solist al ansamblului „Fluieraș”, colectiv artistic profesionist care a lansat mulți interpreți de muzică populară din Moldova. În anii 70 și începutul anilor 80 concertează în calitate de solist al ansamblului „Lăutarii”. Este laureat al premiilor Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste (URSS),

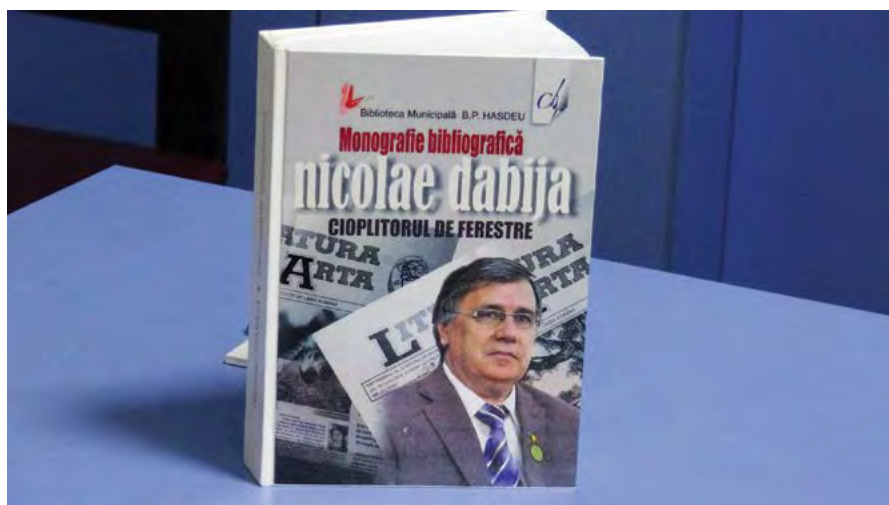
artist al poporului al RSSM. Și, ulterior, al Republicii Moldova, cavaler al Ordinului Republicii (1992).

În anul 2002 a creat un fond de susținere a muzicii populare, care-î poartă numele. Nicolae Sulac a interpretat piese exclusiv în limba română fiind aplaudat de fiecare dată de către toată sala, chiar și de cei ce nu cunoșteau limba română.

A decedat la Chișinău, la 8 aprilie 2003, în urma unui atac cerebral și a fost înmormântat în Cimitirul Central din capitală. La 9 octombrie 2004, la mormântul din Cimitirul Central a fost inaugurat un bust. În 2007, postum, a apărut pe piață albumul „La o margine de drum” cu cele mai frumoase melodii cântate de Nicolae Sulac. Este singurul artist de muzică populară din Moldova, care a fost înscris în Marea enciclopedie sovietică. Sătenii recunoscători îi poartă neuitarea, numele lui a fost conferit gimnaziului din sat, unde se află un bust și un minimuzeu al interpretului, la fel ca și Casa-Muzeu „N. Sulac”, în curtea căreia a fost edificat un bust. Numele artistului îl poartă și Casa raională de cultură din Cantemir.

Nicolae Dabija — cartea nemuririi

Pentru mulți dintre noi e greu să-l perceapă pe scriitorul Nicolae Dabija la trecut, adică plecat dintre cei vii la aleșii din Dreapta lui Dumnezeu. Fiecare își are amintirile proprii despre această mare personalitate, el fiind mereu omniprezent la numeroase evenimente, cunoscând mare de oameni. Știu că și-a dorit foarte mult ca această carte amintită în titlu să fie monumentală, pentru care, în ciuda lipsei permanente de timp, a colaborat spornic cu bibliotecarele, fiind susținut și de echipa de la săptămânalul „Literatura și Arta”. A văzut cum crește în volum, cum i se conturează eleganța grafică și era fericit, aștepta botezul ei pentru a fi lansată către cititori, dar n-a fost să fie din cauza pandemiei.

Întotdeauna lansările volumelor Nicolae Dabija de sau despre, se desfășurau cu mult fast, transformându-se în adevărate sărbători, cu public de amploare și select, cu vorbitori competenți. Recent, pentru prima oară, fără prezența vie a protagonistului, la Biblioteca Municipală „B.P. Hașdeu” din Chișinău a avut loc o conferință în cadrul căreia a fost lansată monografia bibliografică „Nicolae Dabija, cioplitorul de ferestre”, o lucrare care conține date importante despre toată viața și activitatea scriitorului, purtând amprenta semnăturilor directorului adjunct al Bibliotecii Municipale dr. Lidia Kulikovski și a bibliografului Claudia Tricolici, șef serviciu al aceleiași instituții, cap de listă în organizarea evenimentului fiind biblioteca gazdă în colaborare cu Direcția Municipală Cultură și redacția săptămânalului „Literatura și Arta”.

Nu puteam fi lipsă de la o asemenea manifestare, am venit și mi-am ocupat locul preferat la o masă din spatele unei coloane albe, mi-am pregătit foile curate și condeiul, despre ultimul marele regretat într-un interviu îmi mărturisise că trebuie să fie „lancea lui Ahile”, și am început să notez. La un moment m-a furat gândul și parcă aieva pe retina ochilor a apărut multidimensionalul scriitor după lansare, cu un zâmbet modest, care trebuia să însemne mare bucurie, iar eu, apropiindu-mă, i-am spus cu fermitate că a fost o activita-

te minunată și toată lumea a rămas mulțumită, cu excepția celor care n-au reușit să vorbească, pentru că de fiecare dată doritori erau foarte mulți. Își dădea foarte bine seama de amploare și succesul lansărilor, dar parcă avea o umbră de îndoială și atunci când fiecare se apropia să-i spună lapidar cuvinte calde de apreciere, schița acel zâmbet care spunea: n-o să vă dezamăgesc nici data viitoare, o să vă uimesc cu o lucrare și mai complexă. Avea nevoie de dragostea aceasta din popor, care-i sporea nu numai încrederea, dar și dorința de a crea în continuare, ea fiind inepuizabilă. În acest context îmi amintesc de primul mitropolit al Mitropoliei Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului Bartolomeu Valeriu Anania, părinte scriitor, pe care Nicolae Dabija l-a cunoscut și l-a apreciat și care considera îndoiala o virtute și nicidecum un neajuns sau un păcat.

Înainte ca moderatoarea Lidia Kulikovski să-și înceapă preludiul, am deschis cartea și am aflat că ea face parte din prestigioasa colecție a Bibliotecii Municipale „B.P. Hașdeu” *Bibliographica*, avându-i în calitate de autori, reiterez, pe moderatoare și amintita bibliografă Claudia Tricolici, prezenta ediție fiind îngrijită de dr. Mariana Harjevschi, directorul general, iar pe post de redactori fiind regretatul Vlad Pohilă și Genoveva Scobioală. Coperta a fost elaborată

de Valeriu Herța, iar Ion Vârlan a asigurat tehnoredactarea volumului. Dreptul la primul mesaj *Către cititor* i-a revenit Clădiei Tricolici, care a dezvăluit întreg periplu cercetării

și documentării profunde în baza numeroaselor surse bibliografice, atât în cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hașdeu”, cât și a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, a Muzeului Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu”, a publicațiilor „Literatura și Arta”, „Flacăra lui Adrian Păunescu” ș.a. Autoarea a mai ținut să concretizeze: „un ajutor enorm la complementarea monografiei bibliografice ni s-a oferit din arhiva personală a scriitorului Nicolae Dabija, în special, cărți și articole de și despre scriitor, traduceri, recenzii la cărțile sale, publicate în România, Italia, Franța, Germania, Serbia, Macedonia, Letonia, Albania, Brazilia, Statele Unite ale Americii, la care nu am avut acces etc.”.

Monografia bibliografică are un titlu foarte inspirat — „Nicolae Dabija, cioplitorul de ferestre”, presupun că vine chiar din partea scriitorului, și iarăși îmi amintesc de interviul *Condeiful trebuie să fie „lancea lui Ahile”*, rugându-l să se autodefinească cu un vers, mi-a răspuns: „Cred că acesta ar putea fi distihul: *Doru-mi-i de dumneavoastră/Ca unui zid de o fereastră*”, pe care criticul și poetul Viorel Dinescu îl definea, alături de alte două poeme *Ușoară, maică ușoară* de Grigore Vieru și *Moldovenii când se strâng...* de Petru Zadnipru, cele „mai memorabile strofe basarabene ale secolului XX”. O fi așa, n-o fi așa, urmează să mai întrebăm și în secolul XXI”. Așa este, dragă poete, și în secolul acesta, doar că prea devreme a fost plecarea-ți la întâlnirea cu cei doi trecuți în nemurire mai devreme.

Cuprinzătoarea monografie se vrea a fi o largă fereastră către fenomenul universal Nicolae Dabija. Portretul verbal de la începutul volu-

mului este întregit și de sintetizarea amănunțită *Nicolae Dabija. Un portret vegetal*, realizată de aceeași dr. Lidia Kulikovski, care își motivează genericul menționând că „Nicolae Dabija e prieten cu copacul în creația

mii iubesc (2008), *Ram în martie* (2001), *Sufletul copacului* ((2006), *Plopii, Plop* (2007), *Salcâm* (1977), *Cireș amar, Cireșii în floare* (1996), *Urare pentru un pom tânăr* (1984), *Copacul fulgerat* (1995) ș.a.

Pe Nicolae Dabija îl putem asemui cu un stejar — mândru, semeț; au ceva special în comun — fulgerele. Toți arborii se tem și se ascund de fulgere. Numai nu stejarul... Dar se teme Nicolae Dabija de fulgere? Nu. O spune chiar el — le provoacă,... el e fulgerul care lovește în sisteme mocirloase, bâhlite, în uitarea noastră, în atitudinile noastre”. În alt context al studiului, L. K. concretizează că „Monografia este o scriere a memoriei și o memorie a scrierilor”, îndemnând audiența din cadrul lansării să considere memoria lui Nicolae Dabija ca pe o capsulă de memorie națională.

Lidia Kulikovski a dorit să mai precizeze că „monografia bibliografică „Nicolae Dabija, cioplitorul de ferestre” e noua lui casă. Scrierile lui,

scrierile despre el, experiențele trăite, totul ce-l definea, împreună cu cheile la aceste scrieri și experiențe, au trecut într-o carte-casă cu coperti, care se deschid ca porțile oricui le atinge, fără să-l întrebe pe eroul ei dacă se poate, dacă e liber... Casa lui cu scrieri, casa lui — memorie e pe mâna cititorilor interesați, dar și accidentali, care vor rămâne definitiv surprinși de vastitatea personalității lui Nicolae Dabija, de diversitatea temelor abordate în publicistică sa, de imensa sa generozitate de a scrie despre oameni notorii, dar și despre oameni simpli, despre profunzimea lui ca critic literar, despre numărul mare de publicații redactate, de ritmul scrierii, de armata de urmăritori ai operei, de numărul astronomic de

recenzii și impresii la cărțile lui... Consider această monografie bibliografică un exemplu, un model de luptă, de dragoste de neam, de țară și de viitor al unui poet care și-a asumat să fie responsabil de epoca sa, să contribuie la înțelegerea acestor vremi încâlcite”. Ca dovadă a aprecierii lui Nicolae Dabija, autoarea a selectat câteva definiții ale unor mari personalități: *Poetul renăscător de grai, Poetul angajat, Marele poet social* (Ioan Alexandru); *Avocat al cauzei naționale* (Alex Ștefănescu); *Tribun, rapsod, evocator* (Constantin Ciopraga); *Poet cu o poezie a memoriei* (Th. Codreanu); Un om care mai are lucruri sfinte: *Cât pădurile ne dor / Și avem un viitor / Cât trecutu-l ținem minte / Mai există lucruri sfinte...*

Alte definiții detaliat sunt cuprinse, alăturat „portretului vegetal”, în seria de studii dedicate protagonistului de mai mulți autori. Bunăoară, cel al scriitorului Vlad Pohilă se intitulează *Poate cea mai complexă personalitate culturală din Basarabia*, unde încearcă în cinci capitole să dovedească acest lucru, începând cu primii pași spre afirmare și încheind cu înșiruirea unui impresionant număr de premii și distincții într-o apreciere a harului literar: Marele premiu pentru poezie „Nichita Stănescu” (1992), Premiul Academiei Române „Mihai Eminescu” (1993, 1995), Premiul pentru proză și publicistică „Gib Mihăescu” (1997), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1999), Premiul „Titu Maiorescu” al Asociației Juriștilor din România (2000), Marele Premiu pentru poezie „Sfântul Gheorghe” al Festivalului de poezie de la Uzdin (Banatul Sârbesc, 2006); Ordinul Republicii (1995), Medalia comemorativă „Mihai Eminescu” a Guvernului României (2000), Ordinul Steaua României în grad de Comandor (2000) ș.a. Este unul dintre primii scriitori basarabeni contemporani ales membru de onoare al Academiei Române (2005). P.S. nostru. Alte premii: Laureat al Premiului pentru Poezie la Conferința Tinerilor Scriitori din URSS (1975), Premiul Național al Republicii Moldova (1988, 2011), Marele Premiu al Festivalului Internațional

de Poezie de la Trieste, Italia (2014) ș.a., ș.a.

Actorul, eseistul și filozoful Dan Puric își amintește despre o vizită la casa părintească a lui Nicolae Dabija împreună cu acesta, în fața căreia era o fântână curată, îngrijită, îmbietoare de gustat apa rece și sănătoasă, și care i-a mărturisit că a făcut-o din primii bani câștigați din premiul pentru poezie, pentru că satul n-avea fântână și se mergea departe pentru a aduce apă. Iată cum se termină această spovedanie: „Mă uitam la el. Vârsta nu reușise să-i ucidă copilul din suflet. Stătea așa sprijinit de fântâna lui ca de o poveste. Și-atunci, nu știu de ce, m-am gândit la alții, la cei infinit de mulți alții care, în locul lui, cu acești bani câștigați, ar fi făcut cu totul și cu totul altceva. Și-ar fi luat mobilă, haine, o mașină sau câte și mai câte! Dar el a făcut o fântână pentru oamenii din sat, nu s-a luat după alții pentru că el era **macul** de pe câmp care nu făcea nici o concesie lumii. Coasa vremii o să taie la timpul potrivit și iarba sălbatică, și ciulinii, dar și macul meu frumos. Numai că și atunci, în clipa aceea cutremurătoare, când o să cadă frânt la pământ, o s-o facă așa cum a trăit, tulburător de singur. Un gând mi-a izbit atunci sufletul: pe câmpul plin de gunoaie a României triste și părăsite de azi și al Basarabiei sângărânde și neauzite de nimeni, **Omul Mac** a construit o fântână, ca să aibă oamenii apă să bea. Pentru mine acesta este sufletul românesc”.

Un P.S. la acest impresionant eseu: Omul-mac — Nicolae Dabija, a căzut sub sabia covidului, repet, ca în alte rânduri: oare medicii aflați în preajmă lui, de rând cu autoritățile, au făcut tot ce le-a fost în puteri ca el să nu fie secerat? Omul-mac — Nicolae Dabija ne-a lăsat multe semințe de înțelepciune pentru salvagardarea noilor generații.

Scriitorul, poetul și traducătorul Ion Deaconescu în studiul *Arhitectul văzduhului*, subliniază: „Cu pași mici pe câmpul poeziei, Dabija și-a creat o piramidă din cuvinte, nemuritoare, el, faraonul, care a sculptat aerul și sunetul cuvintelor, îmblânzind lumina de pe petala trandafi-

rului, făcându-ne să credem în miracole și vise”.

Criticul literar Adrian Dinu Rachieru, apreciind meritele protagonistului în recenzia *Nicolae Dabija - orfismul militant*, despre romanul *Tema pentru acasă*, care a devenit cea mai citită carte nu doar în Republica Moldova, concluzionează: „... romanul lui Dabija rămâne, spunem, cutremurător, o rană deschisă a ființării românești sub „teroarea Istoriei”. De mare succes, căutat cu aviditate, romanul l-a îndemnat, bănuim, să insiste pe linie prozastică. Ca dovadă, un alt proaspăt volum, adunând o salbă de nuvele pe suport/pretext biografic, cu aură mitizantă, însă; sau fantezist-onirică (v. *Nu vă îndrăgostiți primăvara!*, Editura pentru Literatură și Artă, Chișinău, 2013). Dar poetul, vădind, un eminescianism (Th. Codreanu), se desfășoară ca scriitor total, fiind (nu doar pentru spațiul basarabean), un nume-reper. El duce mai departe, într-adevăr, testamentul vierean”.

Mai am a spune că mai există un roman cu titlul *Te blestem să te îndrăgostești de mine*, ultimul roman al lui Nicolae Dabija, despre care, între altele, Arianna Suduc menționează: „(romanul) ...încapsulează povestea de iubire a cuplului primordial din Basarabia, poveste care este un soi de ac de siguranță, pilon de sprijin pentru ceea ce numim astăzi n-a fost să fie. Un adevărat poem epic, opera lui Dabija dobândește, pe parcurs, un lirism extraordinar, în care visezi, te pierzi și, într-un final, te regăsești. Exact ca-n viață”.

Scriitor și coleg de facultate, dar și prieten — Aurelian Silvestru și-a intitulat amintirile simplu: *Poetul din adolescența mea*, în care conchide: „...în viziunea mea, Nicolae Dabija poate fi asemuit cu un semănător de bine. Rar cine a semănat mai mult ca el în literatura și cultura de la noi. Rar cine a tras (cu ajutorul cuvintelor) brazde mai adânci în sufletele noastre. După plecarea la îngerii a lui Grigore Vieru, purtătorul de drapel al verticalității noastre a devenit Nicolae Dabija. Talentul este dator să aibă verticalitate. ...Or, ceea ce iese de sub pana lui Nicolae, in-

contestabil, are legătură cu cerul. Și nu numai datorită faptului că se trage dintr-un neam vechi, cu rădăcini adânci în ortodoxie, ci și pentru că, în clipa în care a văzut lumina zilei, bunul Dumnezeu i-a pus mâna pe frunte, înzestrându-l cu har”.

Voi încheia acest florilegiu portretistic cu o parte din gândurile exprimate de către Lili Bobu, Asociația Culturală „Regal d'Art”, inserate sub titlu *Dară ochiu-închis afară, în-lăuntru se deșteaptă...* „Poetul Nicolae Dabija, profetul care plânge pentru rănilor neamului său, propune un traiect inconfundabil, într-un limbaj care continuă cu elevație, erudiție și elitism poezia modernilor interbelici, oraculară, vizionară prin excelență, al cărui miez existențial se edifică pe o etică a revelării adevărului, captând chiar prin procesul facerii, arhitectura interioară a lumii, poetizând Universul”. Autoarea își completează aprecierile cu o definiție a lui Adrian Păunescu: „Intrat în rândurile clasice, marele poet Nicolae Dabija a devenit un reper imposibil de eludat, al culturii, al istoriei și al demnității naționale”.

Monografia bibliografică „Nicolae Dabija, cioplitorul de ferestre” are 600 de pagini, format mare și cuprinde circa 5000 de surse. Mai concret, după aprecierea Lidiei Kulikovski în studiul prezentat, ordonarea celor 7053 de surse bibliografice au fost reunite sub 4872 de surse unice, care permite determinarea randamentului scriitoricesc a lui Nicolae Dabija. Descrierea și unificarea lor a fost completată cu șase indexuri: cronologic, geografic, de nume, de versuri, de ediții periodice și de limbi. Monografia are la sfârșit compartimentul *Iconografia*, în care sunt prezentate 80 de fotografii din diferite perioade ale vieții și activității scriitorului, începând de la vârsta de bebeluș în brațele mamei și încheind cu cea de grup împreună cu prietenii și colaboratorii săptămânarului „Literatura și Arta”.

La eveniment au fost prezenți și au vorbit scriitori, jurnaliști, bibliotecari, reprezentanți ai Direcției Cultură a mun. Chișinău, dintre care îi vom menționa pe: Valenti-

na Volontir, șefa Direcției Cultură a mun. Chișinău; Mariana Harjevschi, director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hașdeu”; Elena Ungureanu, șefa Secției studii și cercetări din cadrul aceleiași instituții; scriitorii Iulian Filip, Iurie Colesnic, Maria Pilchin, Victoria Fonari, Elena Tamazlăcaru ș.a. „*As-tăzi, împărțăm emoții profunde,*

fiind îndurerați de plecarea la cele veșnice a distinsului scriitor Nicolae Dabija. Cuvintele frumoase, analizele de operă literară, dar și depănările de amintiri au constituit temele de bază a lansării de carte post-mortem: „Nicolae Dabija, cioplitorul de ferestre: monografie biobibliografică”, a spus Valentina Volontir. Vorbitoarea și-a exprimat ferma convingere că Nicolae Dabija rămâne a fi un model de urmat, adresând totodată sincere urări de bine și recunoștință colectivului Bibliotecii Municipale „B.P. Hașdeu” și redacției săptămânarului „Literatura și Arta” pentru pregătirea și lansarea cuprinzătoarei monografii „Nicolae Dabija, cioplitorul de ferestre: monografie biobibliografică”.

De altfel, bibliograful Claudia Tricolici mi-a mărturisit că este cea mai amplă și voluminoasă lucrare de acest gen, pe care a elaborat-o Biblioteca Municipală „B.P. Hașdeu”.

Dr. conferențiar, Victoria Fonari, în cadrul lansării, a făcut o trecere în revistă a unor evenimente organizate de Biblioteca Municipală, unde era prezent scriitorul Nicolae Dabija, enumerând câteva, la care a participat personal: iunie-septembrie la realizarea filmului documentar „Nicolae Dabija — generația *Ochiului al treilea*”, apreciat la București cu Diploma de Excelență pentru cel mai bun film documentar, semnat de Doru Dinu Glavan, președinte al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din

România. De Centenar, la Alba-Iulia, Victoria Fonari a participat la Conferința „Educația din perspectiva valorilor” cu discursul: „Psyheea în ierarhia valorilor: traseul căutării între Eros și Thanatos în romanele lui N. Dabija”, a editat apoi articolul „Poezia lui N. Dabija sub semnul mitului”, publicat în revista acreditată științific „Studia Universitatis Moldaviae”, Științe Umanistice. Chiar și în pandemie creația lui Nicolae Dabija nu are frontiere, conchide conferențiera, care a răspuns invitației de a accepta ca articolul să fie tradus în limba engleză și să se publice în revista din New York „Ideas Spread INC”, secția: Culture and History. La 21 martie curent de Ziua Internațională a Poeziei tinerii de la Cenaclul Literar „Magia cuvântului” au realizat un recital *In memoriam Nicolae Dabija*.

Prezentă la lansare fiica poetului, Doina Dabija, a mărturisit cu sinceritate: tata s-ar fi bucurat foarte mult de apariția acestei minunate lucrări. La fel de sincere și evocatoare au fost și amintirile despre Nicolae Dabija depănate de colaboratoarele săptămânarului „Literatura și Arta” Elena Tamazlăcaru și Nina Josu care, între altele, au asigurat publicul că mica echipa a săptămânalului, chiar dacă și-a micșorat numărul cu încă două persoane odată cu plecarea la cele veșnice aproape concomitent a secretarei Raisa Ciobanu și a redactorului șef Nicolae Dabija, vor depune maximum de eforturi pentru a continua cauza celor doi, care constituiau pilonii de rezistență, astfel cinstind și perpetuând memoria acestora.

Pentru prima dată Biblioteca Municipală va pune la dispoziția publicului, în acces deschis versiunea pdf a cărții, care poate fi descărcată din repozitoriul instituțional al bibliotecii: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/66>.

Având în vedere că lucrarea-monument e foarte solicitată să fie cumpărată, cred că se impune o nouă ediție cu vânzare pentru doritori, mulți la număr atât din categoria cadrelor didactice, prietenilor, literaților, cât și a studenților, patrioților etc.,etc.

Expo-Târgul Meșterilor Populari la Sângerei

Originalitatea fiecărui popor se caracterizează prin potențialul creator, care își găsește expresia în cultura materială și spirituală. Un loc aparte în această cultură îl ocupă meșteșugurile populare.

Din cele mai vechi timpuri în Moldova alături de agricultură, păstorit populația sătească avea un șir de îndeletniciri practice, care forma așa — numita „industrie casnică”, bazată pe materia primă locală, uneltele lucrate în gospodărie, brațele de muncă ale membrilor casei în vederea satisfacerii necesităților funcționale și estetice ale familiei.

Cu scopul promovării și susținerii meșteșugurilor tradiționale din diverse localități ale raionului, Secția Cultură a Consiliului Raional Sângerei în data de 02 iunie 2021 a organizat în incinta Casei Raionale de Cultură „Nicolae Iorga” „Expo — târgul Meșterilor Populari”. Populația raionului a avut posibilitate să viziteze expoziția până la data de 21 iunie 2021. La acest eveniment au participat vicepreședintele raionului Ion Bîrsanu, primarul comunei Bălășești, Elena Neaga și 37 de meșteri populari.

Olăritul, confecționarea costumelor populare, prelucrarea pieilor de animale și cojocăritul, țesutul, torsul, broderia, prelucrarea și sculptura lemnului, pictura pe sticlă sunt doar câteva dintre meșteșugurile cunoscute și apreciate ca purtătoare ale tradiției în comunitățile raionului Sângerei.

Prelucrarea pieilor de animale și cojocăritul.

Cojocăritul a cunoscut o amplă dezvoltare de-a lungul timpului. Cojocul, pieptarul și alte piese asemănătoare au pornit de la cele mai simple forme, fiind piese de îmbrăcăminte practice, realizate în scopul de a proteja omul de intemperiiile climei, și s-au dezvoltat treptat, devenind parte integrantă a celui mai

complex domeniu, cel al artei populare.

Cusutul și țesutul.

În comunele raionului mai există femei care torc lână, țes la război cuverturi alese sau se îndeletnicesc cu brodatul fețelor de masă și al șervetelor, dar această ocupație tinde să dispară întrucât tinerii nu se mai simt atrași de ea.

Prelucrarea și sculptura lemnului.

În comunitățile sătești, erau numeroși cei care stăpâneau meșteșugul prelucrării lemnului. Țăranul de altădată își confecționa și își întreținea singur obiectele din gospodărie: mobilier, unelte, vase de gătit, tacâmuri, icoane, cruci, jucării pentru cei mici. Astăzi sunt din ce în ce mai puțini cei care sunt dispuși să descopere tainele acestei străvechi meserii. În ceea ce privește sculptura sau creștăturile în lemn, acestea urmează, în general, modelul meșteșugurilor tradiționale. Zimții, spirala, cercul,

rombul, arcul de cerc, motivul solar, roza vânturilor, dinții de lup, șarpele, floarea — prin alăturarea și creșterea lor — sunt un simbol al modului în care meșterii populari, de-a lungul timpului, au înțeles lumea, viața, moartea.

Iconografie.

Întrebuințate inițial ca imagini religioase, icoanele pe sticlă devin, spre sfârșitul secolului al XVIII-lea, elemente de decor al interioarelor

țărănești. În casele bătrânești puteau fi întâlnite icoane, agățate de pereți, în jurul lor fiind petrecute ștergere decorative. Una dintre icoane se așeza de obicei pe peretele de la răsărit al încăperii, reprezentând sfântul patron al familiei.

Scopul evenimentului a fost de a atrage noi doritori de a participa și de a promova mește-

șugurilor tradiționale din localitățile raionului Sângerei.

ALEXANDRA SOCOL, BIBLIOTECAR, BP „AFANASIE TALPĂ”, S. ȚAHNĂUȚI

Educația mediatică

La data de 18 iunie 2021, în comuna Țareuca a fost lansat Proiectul „Educația Mediatică și rolul ei în viața comunității”, în perioada iunie

fesori, elevi, locuitori ai comunei.

Scopul Proiectului:

– Educarea pentru media a unui consumator conștient și responsabil,

mass-media între adevăr și fals”, și altele organizate de carte jurnaliști și experți în domeniul TI.

Scopul bibliotecii este de a informa și ghida părinții și bunicii, care au în grija lor nepoți, să monitorizeze îndeaproape activitatea copilului pe internet și să-l învețe cum să-l folosească în siguranță, într-un mod util și interesant, fără a limita accesul la sursa de informare și petrecere a timpului liber a copilului, cum este Internetul. Numai prin comunicare, dragoste și susținere vom găsi soluții la orice întrebare sau dificultate, privind siguranța copilului în mediul online. Bibliotecile au rolul de „punți de legătură” între educația medi-

atică, școală, membrii comunității și organizațiile obștești.

– Proiectul „Educația Mediatică și rolul ei în viața comunității” este parte a proiectului „Sprijin pentru mass-media din Moldova și eforturi inovatoare de educație mediatică”, finanțat de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională și implementat de Internews în Moldova, în parteneriat cu AO „Andromeda”, ce are ca scop promovarea dezvoltării mass-media independente și profesioniștilor, care oferă cetățenilor acces la o diversitate de perspective și reduce vulnerabilitatea sectorului mediatic la interesele politice și economice.

–noiembrie 2021, va fi implementat de AO „Andromeda” în parteneriat cu bibliotecile publice și Instituția Publică Gimnaziul din comuna Țareuca.

La activitate au fost prezenți: Ghenadie Gaidibadi, primarul comunei Țareuca, Oxana Iuteș, consilieră media, vice director Internews în Moldova, Andrei Bordian, administrator la Rezina în Obiectiv, bibliotecari, directori ai Caselor de Cultură, pro-

care este în măsură să analizeze în mod critic mass-media și să facă distincția între fapte și opinii, informații și advocacy.

BP „Afanasie Talpă” va fi gazda Atelierului de creație și va desfășura activități de educație mediatică, cu asistența și consultanța oferite de Internews Moldova. Va colabora la organizarea instruirilor „Securitatea online”, „Oportunitățile și pericolele ciberspățiului”, „Cum se face o știre?”, „Informațiile

GALINA MORARU

FOTO: OLESEA LAZARIUC, S. PETREȘTI

Pe vremea cositului

La sate evenimentele, îndeletnicirile țin de diverse perioade ale timpului anului cum ar fi: timpul colindelor, nunților, semănatului, seceratului, cositului... Și dacă e încă vară, despre VREMEA COSITULUI să fie, căci ea se întinde pe toată vara, mai ales dacă e cu ploii atunci și iarba-I din belșug. Se știe, cositul ierbii este o îndeletnicire din cele mai vechi practică de săteni. Mai de mult, creșterea animalelor era printre ocupațiile de bază ale oamenilor, fiind și principala sursă de hrană,

de aici și necesitatea de a cosi iarba practic toată vara, fie pentru hrana de zi cu zi, cât și pentru rezerva de iarnă. Pregătirea fânului începe cu cositul ierbii imediat după Duminica Mare. Atunci iarba este deja coaptă bine. După aceasta urmează întorsul brazdelor, adunatul fânului în „poloage”, apoi în „căchițe” (o „căchiță” are până la 40 furci ori 7 „poloage”), adusul acasă și depozitarea în stoguri, girezi ori în șoproane (mai des în podul șopronului, anume acest fân era ascunzișul și martorul șoap-

telor și faptelor mirilor din toamna care urma să vină). Lucru știut, fânul nu se aduce acasă în miezul zilei și nici în zi cu soare puternic, căci se fărâmă și-i multă pierdere.

Stogul se face în felul următor: la baza lui e o nuia mai lungă înfip-tă foarte bine în pământ, apoi fânul cu ajutorul furcii trident din lemn ori cu țăpoiul (țăpoiul e cu doi dinți lungi tot din lemn) ce clădește îndesat în jurul nuielei sub formă de con pentru ca ploaia ori zăpada să se scurgă mai ușor și mai repede. Pe când gireada are forma dreptunghiulară și poate fi mult mai mare de cât un stog.

Gospodarii din timp se pregăteau pentru a trage prima brazdă. Fiecare dintre ei își cumpăra ori meșterea unelte necesare: coasa, cutia de ascuțit, batca pe care se bătea coasa, greblele, furcile și țăpoaiele, toate din lemn... căci, nu în zadar se zice „nici o muncă nu-i mai grea, ca vara cu coasa rea”. Deci, primul lucru la cosaș era pregătirea coasei, alesul „cosiei” și anume: mânerul cosiei să fie de-o palmă de la chimirul ori cureaua cosașului ca să poată s-o conducă în poziție verticală, căci dacă e mai jos, atunci cosașul este nevoit să se aplece prea tare și obosește mult prea repede. Coasa se alege după număr: 6-7-8-9, în dependență de cât de voinic este cosașul ca să o poată conduce (trage). De obicei la cosit iarba se folosea coasa cu nr. 6 ori 7, pe când la cosit grâu mergeau cu coasa nr. 8 ori 9 și numai de cât se lega așa-zisa „vargă”, care era o bucată de nuia cu „șfară”, ca brazdele de grâu să fie așezate mai bine. Coasa era pregătită, adică „bătută” încă din ajunul zilei menită pentru cosit, important să nu fie zi de marți, căci se crede, că lucrul început marțea nu e de spor și nici de ajutor. Nu în zadar se zice „marța-hoarța”. Cositul

se începea până la răsăritul soarelui când încă se mai aud cântând „buraticii” (broaștele verzi), căci se știe că ele cântă doar până a răsări soarele. De obicei, gospodarul își mai „împacă” unu-doi ajutoari, căci așa cositul mergea mai bine, „se îndemnau între ei”, așa cum zice vorba satului, își mai povestesc din „isprăvi” și astfel cositul e mai ușor. De asemenea, cosașii sunt încinși cu brăuri ori chimire pentru a-și proteja spatele și cruța puterile. La chimir ori brău au prins băsmăluțe pentru a-și șterge broboanele de sudoare de pe frunți și de asemenea și „cutia” cu care ascut coasa din când în când, căci „dacă iarba-i mare și mustoasă repede coasa se tocește”. Dacă cosașul mergea de unul singur la cosit, neavând cu cine sfătui, mai des fluiera, întrecându-se cu ciocârlia, pupăza ori mierla, care mereu aveau întâietatea ori și cu „chiriecii”, atunci când îl prindea noaptea cosind. Dacă fâneața era în preajma unui pârau ori iaz, se alăturau și fâlfâielile aripilor cocostârcilor care-și luau zborul la auzul „șuieratului” coasei... (Informator: Simirea Cristofor, 83ani, s. Petrești, r. Ungheni, cules la 8 august, anul 2021).

Când soarele e sus și roua strânsă, e timpul gospodinelor..., ele vin agale cu grebla ori furca pe umeri și coșul în mână, ori, dacă gospodarul e mai priceput și aduce el unelte, apoi, în cealaltă mână ele au un ulcior cu vin alb, căci anume vinul alb e întreat și cel mai potrivit vara... Când soarele

e sus de tot, e timpul „de pus drept inimă” și „coșiugul” cu „de-ale gurii” devine cel mai întreat..., iar pâinea, brânza, roșiile, plăcințele și tot „ce-a mai dat bunul Dumnezeu” sunt cele mai gustoase..., și dacă căldura e prea istovitoare, la umbra unui copac pică bine și un „pui de somn”... (Informator: Bernic Lidia, 73 ani, s. Petrești, r. Ungheni, cules la 7 iulie, anul 2021).

Fâneațele ori pășunile sunt de obicei lunci, șesuri, terenuri de pe coastele dealului, de la poalele pădurii, pârlăoagele (câmp neprelucrat). Pentru petreșteni cele mai preferate locuri de cosit au fost: „în Brițcoaia” (Hârtop, Capcaz, Vladnic, Sabanaua), „la păr” (copac), „în răschituri”, „la fântâna Șoltoianului”, „la Frasin”, „Gârla Mare”, „Râpa miscului”, „Pe-a Bobului”, „Coada iazului”, „Valea cânechii”, „la hotar cu Chirilenii”. O lege nescrisă, dar respectată cu sfințenie de străbuni (mai puțin ori chiar de loc astăzi): animalele erau scoase la păscut abia după Sfântul Gheorghe, căci dacă erau scoase mai devreme, „stricau coltele”, doar se știe, „unde calcă oaia, coltele ierbii nu-și mai revine” (Informator: Bernic Mihail, 76 ani, s. Petrești, r. Ungheni, cul. 7 iulie, anul 2021).

Se știe, că „fân bun din iarba proastă îi anevoie a căpăta”, deci e important a cunoaște ce ierburi și pe ce terenuri cresc din abundență, căci fânul bogat în ierburi ca: mohorul, chirăul, trifoiul, lucerna sălba-

tică, pătlagina, ridichioara este bun pentru mai toate animalele, iar fânul care are și pălămidă, cornuți, spini, pelin e bun pentru capre, oi. Pentru vaci, care sunt cele mai pretențioase și aleg ierburile, e de dorit să fie fân de pe fâneața de lângă baltă ori iaz, căci acolo crește iarba cea mai mătăsoasă și mai mustoasă, deci și fânul e mai bun, desigur dacă este bine uscat și la fel de bine păstrat, căci dacă a prins mucegai, nu-l mănâncă nici un animal indiferent de buchetul de ierburi din care este alcătuit (Informator: Simion Bulbaș, 63 ani, s. Rădenii Vechi, r. Ungheni, 6 august, anul 2021).

Vremea cositului... e cu iarba cea mai mătăsoasă, cu apă rece de izvor, cu soarele „cel mai sus”, cu „caș dulce”, cu scârțitul căruțelor „pline vârf”, cu gust de pere văratece, cu Drăgaice, cu Sânziene, mere și busuioc sfințit, cu „țuruiece” făcute din sămburi de zarzări, dar mai e și vremea cuprinsului și necuprinsului, al știutului și neștiutului, al căutării și aflării..., nu întâmplător e și cântată, pictată, jucată, strigată și nu numai...:

La bădița lăudat, șade fânul ne-adunat;

El s-ar duce să-l adune, dar se teme de șopârle!;

*Lunca-i, luncă, iarba-i verde,
Ce-am iubit, nu se mai vede;
Ce-a fost verde s-a uscat,
Ce-am iubit s-a scuturat...*

PASTILE FĂRĂ ZAHĂR

Traumele și drepturile noii generații

ANDRA-CRISTINA VAHNOVAN

Pe finalul anului școlar trecut, adică în vară, mai aveam de tratat un sigur dinte a lui Mihai și ne programasem pentru luna septembrie la stomatolog. Gratis și lângă școală. Întâmplarea a făcut că în august, exact când eram la Chisinau, dintele lucrat anterior să facă un abces și să ajungem la Chișinău la urgența stomatologică cu fiu-meu cel mic, într-o zi caldă de week-end. Mihai nu mai avusese ocazia să vadă un spital de stat din Chișinău. Când am parcat în curtea spitalului de la Telecentru, m-a întrebat dacă acolo sigur nu e un depozit sau ceva de genul și că, probabil, am încurcat eu adresa. Apoi, când a înțeles că va trebui să intre în acea sală rece, cu scaune din „altă eră“, fără șorțuleț și beretă cu personaje din desene, fără Spidermani pe pereți și că nimeni nu îl va cocoloși și oferi abțibilduri pe mână, a început circul. „Refuz să intru în această sală!“ îi spunea medicului de etnie rusă, care îl privea ca pe un extraterestru venit de pe altă planetă. „Eu îmi cunosc drepturile!“ Ceilalți copii, unii cu bandaje pe față, alții cu fâlcile umflate, tăcuți și cuminciori, asistau nedumeriți la această scenă, în care, sincer, m-am simțit depășită. „Vreau să știu exact ce îmi veți face și ce fel de anestezie va fi — puf sau înțepat“. Medicul, care a dat dovadă de foarte multă răbdare pe tot parcursul „operațiunii“, i-a explicat riscul aceluiaș puror care poate urca pe canal, i-a zis că îi șpreiază de câte ori vrea el gingia și că nici nu va vedea sau simți acul. Parcă-parcă reușise să îl convin-

gă, asta până când și-a aprins acea lampă direct pe gura lui, iar copilul a văzut cleștele și toate instrumentele aferente în cutiuța de metal smălțuit, ovală, în formă de boabă de fasole, care mi-a terorizat și mie copilăria. S-a ridicat în fund, și a declarat că el s-a răzgândit și vrea acasă. Doctorul mi-a zis atunci că dacă decidem cum vrea el, atunci vom reveni la noapte cu dureri, dar să nu mai venim atunci la el. Sau ne mobilizăm acum și luăm atitudine, pentru că mai are o grămadă de copii în coridor care stau și așteaptă, sau să ne asumăm riscurile și consecințele.

Atunci, împreună cu asistenta, a trebuit să îi ținem mâinile și picioarele timp de câteva minute, care mi-au părut un secol, iar eu m-am simțit torționara de pe lume. Am extras maseaua buclucașă. Alte opțiuni chiar că nu am avut.

După ce trecuse furtuna, am intrat la medic în cabinet pentru formalități și, în încercarea de a detensiona atmosfera, i-am zis că simt nevoia de un „sto gramm“, ca să îmi revin. „Vamm i dvesti by ne pomeshalo by, s takim ciudom!“ (Cu așa odraslă nu v-ar încurca nici două sute) mi-a răspuns el, zâmbind.

În septembrie am revenit la stomatologul nostru de lângă școală. Copilul, ca de obicei când e vorba de medic, cam smiorcăie, cam dă prea multe întrebări, încercând să își mascheze frica. Medicul, ca de obicei, l-a luat cu încetișorul, l-a mai întreabă ce a făcut în vacanță, ocazie

cu care Mihai i-a povestit toată întâmplarea de la Chișinău. Subliniind neapărat că și mama lui l-a ținut de mâini. Am prins atunci vreo două ocheade nu tocmai prietenoase de la asistentă. Medicul stătea cu spațele, dar îmi dau seama ce gândea, evident.

„Nu putem lucra aztăi cu copilul! Este traumatizat“, mi-a zis el după o jumătate de oră de povești despre „torționarii din Chișinău“. Nici eu nu eram tare mândră de pățanie, dar nu știu dacă justificările mele își aveau rostul în acel moment. I-a dat o rețetă de gratuitate la ceva apă de gură „miraculoasă“ și un set de abțibilduri, pentru a-i mai atenua din suferință, probabil, și ne-a zis să mergem la un alt spital specializat pentru copii, care are tot felul de mijloace adaptate pentru a lucra cu copiii mai mici sau mai fricoși. Cu un copil care smiorcăie nu se poate lucra. Nu e voie să îi forțezi.

„De acord“ am zis. Dacă există o altă opțiune, mai suportabilă pentru el, de ce nu? Cu mare drag mă duc, mai ales că știu și din copilăria mea că nu e tocmai plăcut să te țină trei medici și să le muști din degete. Așa au stat lucrurile în cazul meu, cel puțin. Off, abia acum încep să o înțeleg mai bine pe mama, care nu avea de ales pe atunci.

Am așteptat scrisoarea de la medic pentru programare, care a venit peste o lună. Am sunat la numărul indicat de pe scrisoare și m-am programat pentru data de... zece februarie. Adică peste patru luni. Asta e, nu ai ce face, dacă vrei gratis.

Plomba lui Mihai se adâncise. Medicul s-a uitat la el și-a bifat pe o imagine de pe ecran niște cruciulițe în zona cariei. Mi-a zis să revin în 28 martie, pentru că programarea de astăzi a fost doar pentru consultare și evaluare a situației, și plombe nu fac în după amiaza aceea. Iar dacă vreau într-o zi de după amiază — să vin în aprilie. „Dar ați primit fișa de la cabinetul stomatologic care ne-a trimis aici, nu? Oare acolo nu era situația noastră descrisă? Putea fi rezolvată plomba și astăzi?”. „Spitalul nostru face propria evaluare. Ne pare rău!” mi-a răspuns doamna politicoasă și asta a fost. Am semnat iar o sută de fișe unde m-au întrebat de toate despre copil,

alergii, reacții și o mulțime de altele, și am plecat.

Copilul fericit că a scăpat și de data asta îmi zâmbea pe sub căciulă în drum spre casă.

Iar eu simțeam că mă ia cu nervii. Atâtea luni pierdute pentru că deh, avem drepturi, așa e. Și nu contest că e nevoie de multă răbdare și înțelegere pentru a nu speria copiii de ideea de a merge la medici. Dar mie deja îmi mirosea aici a prea mult. E vorba exact despre acele limite care niciodată nu știi dacă îs prea rigide sau, invers, lăbărțate. Așa mă voi plimba și cu toți ceilalți dinți — câte 9-10 luni, că, vezi Doamne, nu ne place la stomatolog? Parcă simt că înclină a șantaj emo-

țional. Oare câte lucruri le facem de plăcere, noi adulții, sau, mai intervine în viața acel „trebuie” mai ales în situații când ne e pusă sănătatea în pericol?

Mă uit la boțul ăsta de copil, care merge fericit cu nasul în geam, după o jumătate de zi pierdută pe drum, bucuros că iar a scăpat și mă gândesc — oare să îi zic că dacă și data viitoare „scapă” pentru că va zice că îi e frică și că „refuză”, ne vor reprograma iar la vară, prin iulie. Iar în august vom merge din nou la Chișinău. Va suna, oare, convingător sau îl voi traumatiza din nou? Sau, poate, îi voi reactiva trauma veche?

Zău că nu mai știu cum e mai bine.

MARINA NEGRU, BIBLIOTECAR PRINCIPAL, BIBLIOTECA PUBLICĂ CHIRCA

Reflecții „Străina de la Hollywood” de Aurelian Silvestru

„Străina de la Hollywood” de Aurelian Silvestru este una din cărțile plasate în Topul celor mai citite 10 cărți editate în 2019. Este un roman interesant despre și pentru adolescenți. E scris la persoana întâia, ceea ce îl face pe cititor să treacă prin toate sentimentele și emoțiile personajelor descrise de autor. Este scrisă prin viziunea unui băiat, pe nume Maxim și a unor fete, pe nume Felicia, Floridana etc. Astfel aflăm prin ceea ce trece fiecare din ei. Sunt abordate teme sociale actuale: plecarea părinților peste hotare și impactul acestora asupra copiilor, corupția și altele. Iubirea este tratată ca „un parfum de taină între noi”, oamenii. Fiind îndrăgostit(ă) este „să-ți dai întâlnire cu îngerii în al nouălea cer”, să atingi nou-rii cu mâna, să zbori frumos pe aripile dragostei eterne, căci ea e în stare să miște chiar și „soarele și celelalte stele”. Nici nu mai spun că atunci, când iubești, auzi cum „îngerii cântă”.

Cartea nu e numai pentru adolescenți, dar e și pentru adulți, căci fiecare poate să-și amintească de anii tinereții. Este o intercalare frumoasă între dragoste și filozofie, singurătate și amintiri, despărțire și întâlnire, dezamăgire și speranță... Și „oricine renunță la iubire se sinucide ca artist”. Nu este o lectură oarecare a acestei cărți. În timpul lecturii, te oprești, meditezi, îți pui întrebări și răspunzi la ele. Iar asta îmi place mult.

Este descrisă o luptă a adolescenților cu oamenii care au autoritate și bani mulți, care se cred Dumnezeu și pot face orice. E o luptă pentru casa părintească, pentru libertate, pentru un loc sigur sub soare. Sinuciderea este o problemă actuală în rândul adolescenților și ea nu e ocolită de autor. E abordată din perspectiva Sfintelor Scripturi, fiind un păcat care duce în iad „unde Dumnezeu nu calcă niciodată”. O altă temă actuală este traficul cu organele umane. Cele două laboratoare: unul în care cercetătorii se ocupa de știință (bacteriile), iar altul de experimente cu organele umane, fac parte din viața celor care au bani mulți. Lupta adolescenților pentru libertate îi face curajoși, îi asumă riscul să se strecoare înăuntru labora-

toarelor. Acolo ei descoperă oameni cu amintiri frumoase și cu destine frânte. O, mare mi-a fost mirarea să descopăr ceva din viața părinților scriitorului! Probabil s-a scris în amintirea frumoasă a lor!

Apoi ușa de la bibliotecă care închide un portal dintr-o lume paralelă, misterioasă. Miracolul e văzut de oamenii care cred în el. Nu scapă din vedere și acea dragoste care se transmite prin priviri, prin atingeri ale mâinilor și care ne spune că e „suficient că ne simțeam un singur suflet împreună”.

Violul, crima, șantajul și drogurile sunt probleme distrugătoare ale unei societăți. Dragostea însă e cea ce vine de Sus și învinge totul. Ea le-a dat curaj acestor adolescenți să lupte până la capăt și să iasă biruitori. Din caietul pictorului aflăm detalii din viața lui plină de dragoste, de trădare, de dezamăgire. Descoperim cum „a murit” spiritual atunci, când a renunțat la iubire. Iubirea este aceea, care vine în viața omului chiar și în momentele imprevizibile. Face minuni cu cei ce o simt. De dragul ei oamenii sunt gata să meargă până la sfârșit. „E sentimentul ce ne face fericiți.” În lupta pentru iubire și libertate au învățat fiecare din ei câte ceva valoros. Deci, din orice împrejurare rea, poate ieși ceva frumos: găsești o dragoste, unești prietenii strânse, înțelegi unde mai ai de lucrat ca să te corectezi. „Iubirea ar fi primul dintre” lucrurile pentru care merită să te naști și tot pentru ea merită să mori!

Mi-a făcut o plăcere deosebită lecturarea acestui roman.

Această carte este una din acelea care am citit-o cu pixul și o foită în mână pentru însemnări. Puține romane m-au impresionat așa de frumos și plăcut!

Ziua Națională a Limbii — o adevărată comoară pe care o avem

Denumirea sărbătorii a fost dată de poezia "Limba Noastră" a clasicului literaturii moldovenești și cel mai mare cântăreț al limbii românești Alexei Mateevici, care în 1994

Căplani) au organizat **Lectură publică:** — *Limba și Naționalitatea M. Eminescu*; **Maratonul lecturii:** — *Floare divină limbă română*; / *Limba preasfântă mereu înfrântă* (Marian-

tografii: *Istorie și Legende; Ziua Țării Mele; Sărbătoarea Națională "Limba noastră"* au prezentat muzeele din localitățile Crocmaz și Râscăieți. Moldova pe bună dreptate se poate mândri de o diversitate frumoasă a limbilor, care este nu doar un simplu mijloc de comunicare funcțională în societate, ci și o parte constitutivă a modului nostru propriu de a fi în lume și de a cultiva comunicarea etnică în țară și pretutindeni, ca neam și popor. Toți cetățenii, indiferent de apartenența etnică, se pot bucura de dreptul sacru de a gândi, vorbi și citi în propria limbă. Diversitatea culturală și lingvistică este cartea de vizită a Republicii Moldova. De aceea "Limba Noastră" este și sărbătoarea păcii, solidarității și demnității tuturor cetățenilor Republicii Moldova. În contextul sărbătorii ținem să amintim că în patrimoniul spiritual al neamului sunt multe daruri moștenite de la strămoșii noștri, însă cel mai mare dar este limba națională în care ne exprimăm identitatea și comuniunea între generații, în care descriem frumusețile locurilor natale și ale sufletului și în care chemăm pe Dumnezeu la rugăciune.

Moldova este patria noastră, leagănul neamului nostru, și ține de noi, de fiecare în parte, crearea condițiilor mai bune pentru creșterea și dezvoltarea generației următoare. Vă îndemnăm de a prețui limba pe care o vorbim, pentru că este comoara cea mai de preț pe care o moștenesc copiii de la părinți, depozitul cel mai sacru lăsat de generațiile trecute și care merită să fie păstrat cu sfințenie de generațiile ce-l primesc.

a devenit și imnul țărișoarei noastre. Tradițional, la data de 31 august, Republica Moldova serbează oficial sărbătoarea "Limba Noastră", în memoria recunoașterii limbii române ca limbă de stat și a revenirii alfabetului latin, și oferă fiecărui cetățean prilejul de a cinsti în mod solemn limba maternă, care păstrează graiul strămoșesc ca parte importantă a identității și culturii sale. Anual această sărbătoare este marcată cu manifestări de înalt patriotism. Prin Limbă, ne păstrăm cu sfințenie graiul matern și tradițiile spirituale, care sunt înscrise și în versurile regretatului poet — Grigore Vieru — "În limba ta, / Ți-e dor de mamă, / Și vinul e mai vin, / Și prânzul e mai prânz. / Și doar în limba ta, / Poți râde singur, / Și doar în limba ta, / Te poți opri din plâns. În acest context bibliotecile publice din localitățile (Ștefan Vodă, Cioburciu, Palanca, Volintiri,

ca de Jos, Ștefănești, Olănești); **Discursuri:** — *Limba doinelor de aur*; / *Limba noastră cea română* (Alava, Slobozia, Râscăieții-Noi, Brezoaia); au desfășurat o **Expoziție de cărți și reviste dedicate sărbătorii naționale "Limba Noastră"** (Crocmaz, Ermoclia, Popeasca, Antonești). *Limba noastră-i numai cântec*, / *Doina dorurilor noastre*, cuvinte ba chiar cântate cu inimile și sufletele noastre creștinești. Cu un **program muzical-literar:** *Odă Limbii Române*; *Limba noastră ca floare eternă*, au venit casele de cultură din localitățile (Carahasani, Copceac, Lazo, Semionovca, Viișoara, Purcari); **Prezentare Power-Pont:** *Ion și Doina — Doina și Ion* (Tudora, Talmază, Semionovca, Feștelița). *Limba noastră-i vechi izvoade*, *Povestiri din alte vremuri*. Sunt niște cuvinte alese cu adevăr al timpurilor și anotimpurilor. Cu expoziții de fo-

O aromă de lectură la BPT Chirca

Pandemia a dat peste cap toate planurile din diferite sfere de activitate. Situația epidemiologică din țară privind infecția COVID-19, ne-a conformat cu desfășurarea lucrului de la distanță. Biblioteca Publică Teritorială din Chirca, raionul Anenii Noi, a dezvoltat și promovat serviciile/activitățile în format online în noua normalitate. În perioada epidemiei toate serviciile au fost petrecute online pe paginile de Facebook și continue să fie livrate în același format din mai multe motive.

În cadrul Programului Național LecturaCentral, ediția a IV-a, 2021, BPT Chirca se implică în mai multe proiecte. Voi prezenta în continuare cele mai bune 3 practici/experiențe organizate de bibliotecă: proiectul „O aromă de lectură”, inițiativa „O nouă viață poeziilor” și serviciul de bibliotecă „Croșet@rt”.

Proiectul „O aromă de lectură” are drept scop promovarea cărții/lecturii cu ajutorul unor postări care conțin fragmente îndrăgite sau poezii din diferite opere literare. În acest context, lucrările vor fi efectuate sub formă de postere, de animații, sau de benzi desenate. Activitatea cu posterele s-a început pe 5 mai 2021 și va dura până la 15 octombrie 2021. Pe 5 mai 2021 am postat un afiș cu îndemnul de participare la Campania de Promovare a Cărții/Lecturii. Participanții își vor dezvolta spiritul critic pentru selectarea fragmentului îndrăgit dintr-o operă literară și vor elabora postere pentru a promova cărțile citite. Posterele sunt primite pe Messenger la BP Chirca Negru Marina. Ele sunt postate pe rând, în ordinea în care sunt prezentate. Până la ziua de azi sunt câteva postere. S-au promovat fragmente din operele literare: „Ieșirea din uitare”

de Ion Anton; „Fata cu vise alb-negru” de Andreea Russo; „Fluturile alb” de Nicu Nicolaescu; „Secretul din Pădurea Privighetorii” de Lucy Strange; „Dependența” de Constantin Cheianu; „Vinovat de iubire” de Adrian Păunescu; „Te blestem să te îndrăgostești de mine” de Nicolae Dabija; „Vin de pădărie” de Ray Bradbury și „Rochie de zăpadă” de Marinela Lungu. Cel mai mare impact îl are posterul realizat de profesoara de limbă română, Vlada Gopaș, cu fragmente îndrăgite din cartea „Te blestem să te îndrăgostești de mine” de Nicolae Dabija. Fragmentele sunt:

— Ce înseamnă a iubi? I-am întrebat pe necunoscutul care îmi vorbea la capătul celălalt al firului.

— A iubi? Înseamnă a plânge fără lacrimi. Să nu mănânci săptămâni întregi — și să nu-ți fie foame. Să nu bei nimic — și să nu-ți fie sete. Să nu închizi ochii nopți la rând — și să nu-ți fie somn.

A fi îndrăgostit înseamnă a fi singur.

Alergam, parcă stăteam pe loc.
Trăiam, parcă aș fi murit.

Cuvintele reconstituie amintiri, rememorează stări, caută explicații pentru cele întâmplare.

Citisem undeva, că pentru o dragoste la prima vedere, omul are nevoie de șapte secunde. Eu m-am îndrăgostit în trei. Comparam acea dragoste cu o febră mare. Când afară e arșiță, iar ție îți este frig. Când stai acoperit de-un troian, iar tu te sufoci de căldură. Ceea ce simțeam pentru ea nu era iubire, era mai degrabă un foc care mă ardea pe dinăuntru, fără milă.

O altă activitate în cadrul proiectului „O aromă de lectură” este sub formă de animații. În unele zile marcante pe plan național sau internațional, postez lucrări realizate în Power Point. Astfel au apărut două animații: una de Ziua Internațională

a Familiei cu poezia „Bine e la noi acasă” de Emilia Căldărar, iar alta de Ziua Internațională a Copilului cu poezia „Glosă copilăriei” de Rodica Nicoleta Ion. Poeziile sunt însoțite de melodii, care accentuează tema și amplifică perceperea lor. În continuare vor fi realizate și alte lucrări în acest format. Ideea a fost inspirată de la inițiativa „O nouă viață poeziilor”. „O nouă viață poeziilor” este o inițiativă interesantă care s-a desfășurat din luna mai, anul trecut, datorită colaborării fructuoase dintre Biblioteca Publică Teritorială Chirca și, scriitorul și ilustratorul de carte Alexandru Plăcintă. Scopul a fost de a promova operele literare într-un nou format. În colaborare cu scriitorul s-a lucrat minuțios la orice detaliu de creare a clipurilor video. Lucrările le-am realizat în programul Movie Maker. Au fost înregistrate și publicate pe YouTube, apoi distribuite pe Facebook poeziile: „Să ne iubim, să ne iertăm”, „Bucuros a fost pământul”, „Ce poate fi mai frumos?”, „Viața omului”, „Ruga”, „Noapte de vară”,

„Multe, multe se întâmplă” și „Ani am adunat cuvinte”. Aceste înregistrări sunt o realizare deosebită care este vizionată și apreciată de foarte multă lume iubitoare de frumosul cuvântului scris în versurile apreciatului autor Alexandru Plăcintă. În ele minuțios și fin au fost îmbinate cuvântul, muzica și imaginea. Impactul acestor postări pe canalul YouTube este foarte semnificativ.

O altă formă de activitate sunt benzile desenate. Cu ajutorul lor se pot promova poezii scurte scrise de poeți autohtoni. Voi învăța utilizatorii să creeze diferite lucrări pe platforma Pixton.

În așa mod anul trecut au fost promovate 10 poezii scrise de Titus Știrbu în cartea „Născocilă, Roade-gumă și Feciorul lui Păcală” în cadrul Campaniei Naționale de Promovare a Cărții și Lecturii „Să citim împreună 2020”. Poeziile „Cartea”, „Dialog la gard”, „Nepotelul și bunelul”, „Dragoste de țară”, „Tricolorul”, „Fiul lui Păcală se duce la școală”, „Dialog”, „Fetița și domnița”, „Păcală și Tândală” și „Un sportiv de prima clasă” au căpătat un nou aspect grație benzilor desenate realizate de mine. Vom continua să utilizăm platforma www.pixton.com.

Pentru a avea o lectură cât mai interesantă și plăcută, este binevenită folosirea unui semn de carte pentru

a marca pagina la care ne-am oprit cu cititul. Dar, când el este croșetat manual, cu mult drag, atunci lectura devine și mai prețioasă. În acest context, în cadrul serviciului de bibliotecă „Croșet@rt” au fost croșetate trei semne de carte. Scopul serviciului

sub formă de video însoțită de cântece muzică. Voi aduna mai multe semne de carte croșetate de mine, pentru ca eventual să fie folosite în calitate de cadouri la concursuri. Mai apoi, voi forma un atelier pentru a-i învăța pe copii să mânuiască croșeta.

este de a dezvolta abilitățile de lucru cu croșeta și a aplica în practică propunerile celor pasionați de croșetare de a împleti mai multe lucrări și semne de carte. Utilizatorii sunt îndemnați să urmărească pas cu pas croșetarea tuturor lucrărilor. Tutorialele sunt elaborate în Programul Microsoft Power Point. Sunt plasate imagini și instrucțiuni pentru fiecare pas. Fiecare prezentare este salvată

Acestea sunt doar câteva servicii și activități implementate de Biblioteca Publică Teritorială Chirca în perioada când ne conformăm cu lucrul de la distanță în noua normalitate! Fiecare utilizator care are vreun dispozitiv conectat la internet, are acces la informațiile cu privire la serviciile/activitățile organizate de bibliotecă. Vor mai urma încă multe inițiative la fel de frumoase!

ABONAREA LA REVISTA „REALITĂȚI CULTURALE” pentru anul curent

poate fi făcută începând cu orice lună
la toate oficiile poștale

Indice abonare „Poșta Moldovei”: **PM32118**

Abonament pentru **o lună** — **25 lei**

Abonament pentru **6 luni** — **150 lei**

Eugeniu Coșeriu, n. 27 iulie 1921, c. Mihăileni, județul interbelic Bălți, România, azi în Republica Moldova – d. 7 septembrie 2002, Tübingen, Germania. A fost un lingvist român din exil, membru de onoare al Academiei Române (din 1991). Este fondatorul primei școli lingvistice din America de Sud și al Școlii lingvistice de la Tübingen. Părinte a ceea ce azi se numește lingvistica integral. Este unul dintre cei mai importanți lingviști ai secolului XX.

Catedrala episcopală „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” (1850), or. Cahul